415/ /008 00094900000MMM
LAAKSO SIRKKA MMM
STURENKATU 9A2
00510 HELSINKI 51

TUNTURILATU

N:o 3/1998

Retkeily valokuvauskilpailuteemana

Tunturilatu-lehden valokuvauskilpailun voitti Päiviö Piispanen kuvallaan Kiisajärvestä Nuvvus-Ailigakselta nähtynä. Muutkin palkintosijat menivät maisemakuville – kilpailuun lähetettyjen retkeilykuvien niukkuuden takia!

Lehtemme numerossa 1/98 julistettiin jäsenille valokuvauskilpailu, jonka tavoitteina olivat hyvien kuvien saaminen esille kaikkien ihasteltaviksi ja Tunturiladun kuva-arkiston kartuttaminen mm. lehden kuvittamista varten. Kilpailukuvien aiheen oli liityttävä Tunturiladun toimintakenttään: Lappiin, retkeilyyn, luontoon, kämppiimme jne. Tulokset luvattiin alunperin julkistaa jo viime lehdessä, mutta sekä Lapin keväthanget että työkiireet lykkäsivät palkintolautakunnan kokoontumisen kesäkuuhun asti. Mutta nyt on Tuula Granrothin, *Hannu Hiltusen ja Juhana Hämeen* muodostama raati istunut ja sanonut sanansa.

Monet kiitokset kuvista!

Haluamme kiittää kaikkia osanottajia kuvista. Kaikki kilpailukuvathan jäävät täysin oikeuksin Tunturiladulle, joten tulemme epäilemättä näkemään niitä komistamassa julkaisujamme käsillä olevan lehden jälkeenkin. Yksi kilpailija jopa mainitsi pääasialliseksi osallistumismotiivikseen kuvien lahjoittamisen Tunturiladun käyttöön – erityiskiitos tälle osallistujalle runsaasta, osin historiallisestikin mielenkiintoisesta kuva-aineistosta on paikallaan.

Kuvia retkeilystä ja retkeilijöistä saatiin kilpailuun kovin niukasti – lienevätkö liian kallisarvoisia kilpailuun lähetettäviksi? Kuvia Tunturiladun järjestötapahtumista ei tullut ainuttakaan, vaikka lähimenneisyydessä on vietetty esimerkiksi monen tunturikerhon merkkipäiviä, susiaisista ja muista Tunturiladun perinteisistä vuosittaisista tapahtumista puhumattakaan. Selvänä enemmistönä olivat maisemakuvat, joita kaikki palkitut sitten olivatkin. Aiheet olivat sovinnaisia - 'aiheeltaan poikkeuksellisen mielenkiintoinen kuva olisi sattunut heti palkintoraadin silmiin ja saattanut päästä hyvinkin itseoikeutettuna kilpailemaan kärkisijoista.

Kuvat kilpailussa sellaisinaan

Sääntöjen mukaan kilpailuun sai lähettää rajoittamattoman määrän diakuvia, väripaperikuvia tai mustavalkokuvia. Kilpailusääntöjä ja -julistusta laadittaessa ei hoksattu mainita mitään tietokonetulosteista. Raati olikin aluksi vähän sormi suussa ihmetellessään saamiaan teknisesti osin hyvinkin heikkoja väri- ja mustavalkotulosteita. Ovathan ne kieltämättä väripaperikuvia ja mustavalkokuvia, vaikka aivan muuta olikin sääntöjä laadittaessa tarkoitettu... Raati päätyi siihen tulokseen, että kyseiset printit täyttivät säännöt ja kilpailivat muiden kilpailukuvien kanssa sellaisina kuin olivat, kaikessa teknisessä vaatimattomuudessaan. Kilpailujulistuksessa oli mainittu, että jos aihe ja toteutus ovat puhuttelevia, ei kuvien välttämättä tarvitse olla teknisesti huippuluokkaa, mutta niin hienoja aiheita ja toteutuksia ei tietokoneprinteistä löytynyt, että ne olisivat korvanneet heikon teknisen laadun.

Seuraavan kilpailun sääntöjä laadittaessa täytyy tätä puolta asiasta miettiä, koska tarkoituksena on saada kilpailuun sellaisia kuvia, jotka kelpaavat painettavien kuvien originaaleiksi, ja siihen ei tietokoneprintti useinkaan ole riittävän laadukas.

Raati ei myöskään kallistanut korvaansa sille erään kilpailijan kommentille, että hänen kilpailuun lähettämänsä diaduplikaatit eivät aivan täysin onnistuneet, mutta originaalit ovat tarvittaessa käytettävissä. Raati katsoi tässäkin tapauksessa, että mukana kilpailussa olivat kilpailuun lähetetyt kuvat eivätkä kotona olevat alkuperäiskuvat.

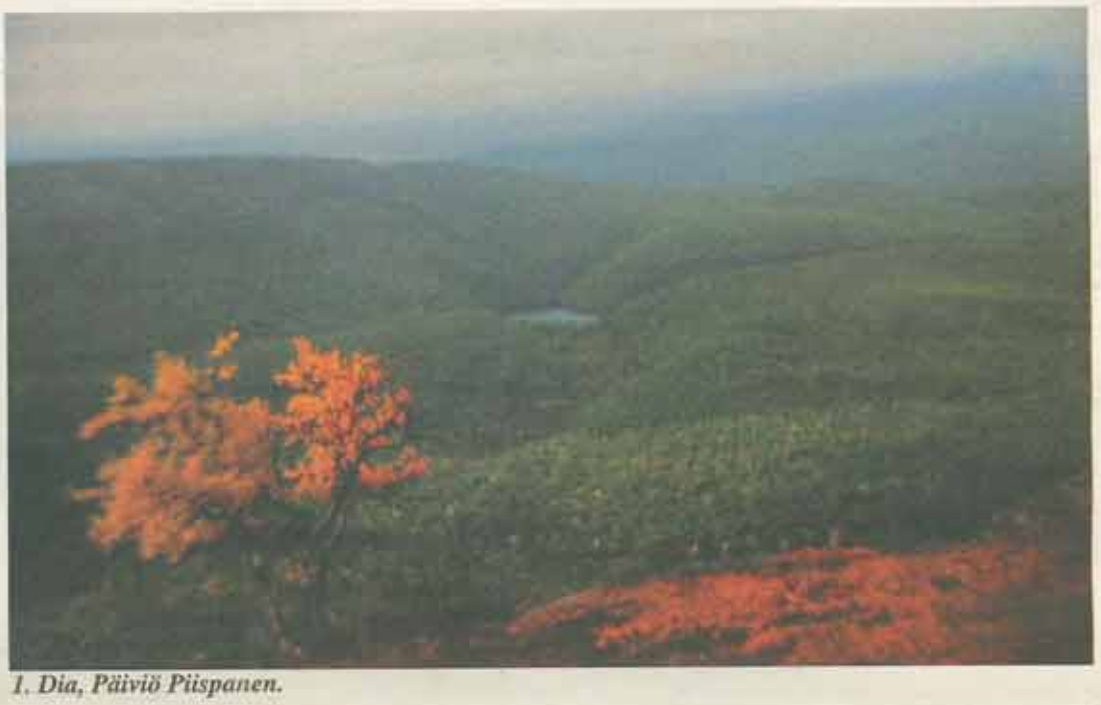
Kärkikolmikko

1. Kiisajärvi Nuvvus-Ailigakselta nähtynä, diakuva, Päiviö Piispanen, Majavesi. Palkinto retkeilyvälineliikkeen 500 markan lahjakortti. Raadin mielestä selvästi kilpailun paras kuva. Aidosti tunturilatulainen aihe, kaunis kuva, hallittu asettelu. Kuvan pieni epäterävyys sopii raadin mielestä autereiseen maisemaan.

2. Yllästunturi Kesänkitunturilta katsottuna, mustavalkokuva, Paavo Korhonen, Tampere. Palkinto Stockmannin 300 markan lahjakortti. Klassinen, jokaista Lapin ystävää sykähdyttävä maisema-asetelma. Kelo on juuri siinä missä pitääkin...

3. Paraksen tunturialuetta, väripaperikuva, Pekka Erämo, Karhula. Palkinto retkeilyvälineliikkeen 200 markan lahjakortti. Vaeltajan onnistunut maisemaotos. Kurinalaisempi rajaus olisi ollut kuvalle eduksi.

Raadin käsitykset kirjasi **Juhana Häme**

1. Dia, Päiviö Piispanen.

2. Mv-kuva, Paavo Korhonen.

3. Väripaperikuva, Pekka Erämo.

Puheenjohtajan tähdenvälit

Seinäjoella pidetyille Suomen Ladun leiripäiville osallistui lukuisa joukko tunturilatulaisia. Kaupungin isännät olivat tyytyväisiä retkeilyväen tulosta heidän lakeuksilleen ja Lakeuden ladun väki oli onnistunut suuritöisissä päivien valmisteluissaan.

Leiripäivien perinteiseen vaelluskilpailuun osallistui Tunturilatua edustaen kaksi partiota. Kavtsin partio saavutti ensimmäisen sijan A-sarjassa ja hyvin sijoittui myöskin Kuokten partio. Huomioitteni mukaan hyvin monissa muissa partioissa oli tunturiladun jäseniä. Parhaimmat onnitteluni teille kaikille hellesäässä kilpailun loppuun vaeltaneille.

★

Menneenä kesänä olen saanut myönteistä palautetta yhdistyksemme koulutustoiminnan kattavuudesta retkeilijäin taitoja kohottavana ja ylläpitävänä toimintamuotona. Jatkuvuuden ja luotettavuuden tärkeimpiä peruspilareita on juuri toiminta-ajatukseemme sisältyvien tietojen ja taitojen opettaminen. Tärkeää on pitää opetusaineisto kaikilta osin ajantasalla, jotta se täyttää kulloisenkin ajan vaatimukset. Koulutustoimintamme rikkaus on ollut ja tulee olemaankin se, että saamme opettajiksi pitkän linjan kokeneita retkeilijöitä, joiden käytännön kokemukset ovat suureksi avuksi koulutustyössä.

Yhdistyksessämme hyväksyttyyn retkeilypoliittiseen ohjelmaan sisältyy varsin paljon noudatettavaksi tarkoitettuja erämaan kirjoittamattomiin lakeihin perustuvia tapoja, jotka ovat syntyneet elämän kovassa koulussa tähdäten ympäristön säilyttämiseen ja sopusointuiseen yhteiseloon sekä luonnon että muiden ihmisten kanssa.

★

Yhdistyksemme Lapissa olevat tukikohdat on kämppäisännän toimesta tarkastettu ja huollettu. Meidän kaikkien yhteinen etu on, että noudatamme kämppä- ja avainsääntöjä sekä muita käyttämiseen liittyviä ohjeita, jolloin seuraavankin tulijan toivottaa tervetulleeksi siisti käyttövalmis kämppä.

Tupiin on hankittu poittopuita, tuhkaämpärit, patjoja uusittu jne. Kämppien huolto ei toimi kustannuksitta, joten toivomme jäsenten kirjaavan käyntinsä ja suorittavan "taloudelliset velvoitteensa".

Suuresti arvostamamme palaute kämppien hoidosta on niiden runsas käyttö. On kuitenkin pidettävä mielessä, että tukikohdissamme ei ole ns. kahden hengen huoneita vaan ne ovat kaikkien jäsenten yhteisessä käytössä. On myös huomioitava kerhojen tekemät kämppävaraukset, joista ilmoitetaan etukäteen tässä lehdessä. Varaus saattaa aiheuttaa rajoituksia tilojen käytössä, mutta niistä voi sopia varauksen tehneen kerhon kanssa.

★

Ensi vuoden alussa Tunturilatu järjestää kerhojen toimihenkilöille koulutuspäivän, jossa käydään läpi yhdistyksemme järjestötoimintaan liittyviä asioita, Kaipaammekin kerhoista toivomuksia käsiteltävistä asioista, jotta työvaliokunta voi ne valmistella hyvissä ajoin johtokunnan päätettäväksi.

★

Nyt kun kesä on kääntynyt syksyn puolelle, johtokunta alihankkijoineen suunnittelee tulevan vuoden toimintasuunnitelmaa ja talousarviota ym.. Lokakuussa pidettävässä syyskokouksessa käsitellään ehdotus ensi vuoden toimintarungoksi. Siispä tunturilatulaiset tulkaa suurin joukoin päättämään yhdistyksemme toiminnan suuntaviivoista.

Kyösti Lamminjoki

Kokouksissa 1/98-5/98 käsiteltiin mm seuraavia asioita:

* todettiin, että valituksemme ansiosta Inarin kunta on puolittanut vuodelle 1996 määräämänsä jätemaksun koskien Susi-Talasta
* Tunturilatu on saanut lahjoituksena 120 metriä kangasta Susi-Kiisan uusien patjojen päällystämiseksi
* Lakeuden Latu on varannut Tunturiladulle teltta-alueen Törnävän leirintäalueelta Suomen Ladun leiripäiville
* Tunturilatu vei tervehdyksensä Suomen Ladun juhlavastaanotolle Helsingin kaupunginteatterissa 30.1.98.
* kerhojen toimihenkilöille järjestetään koulutustilaisuus Tampereella vuoden 1999 alussa
* todettiin, että Tunturiladulla on kotisivu Internetissä
* Esko Aalto valmistaa kämppien oviin kyltit, jossa ilmoitetaan onko lemmikkieläinten vieminen kämppään sallittua.
* Susikyrön alumiininen soutuvene viedään Susi-Talakselle, sillä Susikyrössä jäjestöllämme on käyttöoikeus naapurin soutuveneeseen. Susi-Talaksen huonokuntoinen vene hävitetään. Susikyröön ja Susi-Talakselle hankitaan uimaliivit.
* Susi-Kiisan kaasupullot vaihdetaan sivuventtiilipulloihin, jotta kaikkien kämppien pullot ovat samanlaisella venttiilikiinnityksellä
* muistettiin Elli Pitkästä hänen 90-vuotispäivänään
* kämpille hankitaan 10 l teräskattilat ja 5 l kahvipannut
* päätettiin julkaista TL-lehdessä kadonneiksi ilmoitettujen kämppien avainten numerot

Kuulasta syksyä tunturilatulaisille, **Marita**

NJALLAN PYÖRÄRETKI AHVENANMAALLE

Tunturivaellustensa vastakohdaksi njallalaiset valitsivat pyöräretkensä kohteeksi vehmaan Ahvenanmaan saaristoineen, jossa pyöräilimme upeassa auringonpaisteessa ja sääskettömyydessä lähes viikon heinäkuussa.

Pyörät täyteen pakattuina matkustimme yöjunalla Turkuun, jossa kohtasimme omilla autoilla saapuneet retkeläiset. Turussa nousimme vielä linja-autoon Kustavin Osnäsiin asti ennenkuin aloitimme itse seikkailun. Perinteisen "Lapin kasteen" saimme heti junamatkan jälkeen Turussa, mutta siihen ne sateet jäivätkin. Ainoastaan yksi ukkoskuuro osui kohdallemme ja sekin ennakoidusti kämpän suojassa päiväunien aikaan.

Olimme miettineet alustavan reittisuunnitelman etukäteen, mutta se muuttui päivittäin yöpaikkojen ja erilaisten kiinnostavien retkikohteiden mukaan. Taivalta kertyi kaikkiaan noin 300 kilometriä. Välissä pidimme pari ns. luppopäivää, jolloin jäi enemmän aikaa tutustua Ahvenanmaan nähtävyyksiin. Toisinaan nousimme jo heti aamusella pyörän selkään ehtiäksemme seuraavalle lautalle ja palkaksi siitä näimme upean auringonnousun saaristossa sekä luonnon kokomeuden heräävässä aamussa. Toisinaan pyöräilimme iltamyöhään varaamaamme neljän hengen yöpaikkaan, johon kuitenkin kaikki seitsemän sovimme hyvin nukkumaan. Naurusta vain ei tahtonut tulla loppua ollenkaan kimppakämpässämme.

Mielenkiintoisimpia tutustumiskohteita retkellämme olivat Bomarsundin linnoituksen rauniot ja opastettu Kastelholman linnan kierros Sundissa, Eckerön postiruotumuseo surullisine kohtaloineen sekä tietenkin kaunis Maarianhamina toreineen ja kukkaistutuksineen. Tuoreita mansikoita söimme roppakaupalla joka päivä. Näkemättä ja kokematta jäivät polkupyörälautat, "issikkatallit", Kökarin saari, Geta ja ehkä vielä muitakin kiinnostavia paikkoja, joten haaveksemme jäikin palata uudelleen Ahvenanmaan maisemiin. Pyöräileminen siellä on helppoa, sillä pyöräreitit on merkitty hyvin, mikä osaltaan vaikuttaa siihen, että pyöräilijöitä on runsaasti.

Eikä retkeä, etteikö uutta suunniteltaisi. Ensi kesänä pyöräilemme jälleen kauniiden vesistöjen äärellä, sillä silloin seikkailemme Saimaan ympäristössä heinäkuussa. Ohjelmaan voisi kuulua esimerkiksi vierailu Savonlinnan oopperajuhlilla sekä muuta kivaa porukan toiveiden mukaan. Kai Sinäkin lähdet mukaan?!

Njallalaisten retkitunnelmia muistellen

Raili Sirkka

Aurinkoisessa säässä, pitkin turvallisia pyöräteitä, matka taittui leppoisasti.

Susivaliokunta tiedottaa:

Susiksi aikoville järjestettäviä kuulemistilaisuuksia on tänä vuonna syyskokouksen ja susiaisisten yhteydessä. Sudenpentujen ja susikokelaiden on ilmoitettava etukäteen susivaliokunnan jäsenille aikomuksensa osallistua kuulemistilaisuuteen. (Erityistapauksessa voidaan sopia kokelaan ja susivaliokunnan jäsenen kesken tilaisuuden järjestämisestä muunakin ajankohtana.)

Tunturisusijärjestelmä -vihkosta, jossa vaatimukset, säännöt, aputietoa sekä hakemuskaavakkeet, saa kerhojen sihteereiltä tai susivaliokunnanjäseniltä.

Susivaliokunnan jäsenet:

Jorma Alapuranen p.k. 09-512 0378, Arvo Anivuo p. p.k. 014-272 597,

Terttu Civil p.k. 03-3420933, Martti Eskelinen p.k. 09-855 4894,

Marita Maula p.k. 09-7243 246, Veijo Taavitsainen p.k. 05-281 249

Yki ja Elli Pitkänen Aku-kammin rakennusretkellä Lapissa v. 1959.

Ikäsusi Elli Pitkänen 90 vuotta

Tunturiladun alkuaikojen innokas aktiivijäsen Elli Pitkänen vietti 90-vuotismerkkipäiväänsä perhepiirissä 11.6.1998. Elli Pitkänen on Karjalan kasvatti, kahdeksanlapsisen perheen nuorimmaisena Ensossa syntynyt. Siellä hän myös aloitti koulunkäyntinsä, joka jatkui Warkaudessa perheen muutettua sinne. Nuoresta pitäen Elli harrasti voimistelua ja liikuntaa. Hän kuului voimisteluseuraan, jonka joukkueessa esiintyi monissa tilaisuuksissa. Asuinseudun vaaramaisemat opettivat Ellin rakastamaan myös luontoa ja retkeilyä.

Tulevan puolisonsa, Yrjö "Yki" Pitkäsen, joka sittemmin toimi Tunturiladun 50-60-lukujen rakennuskauden ansiokkaana puheenjohtajana, Elli tapasi Warkaudessa, jossa Yki oli johtamassa rautatien rakentamista. Heitä yhdisti yhteinen harrastus luontoon ja liikuntaan. Kihlauduttuaan 1932 he solmivat avioliiton 1934, ja niin Elli lähti Ykin matkaan. Talvisodan aikoihin Yki oli linnoitustöissä Kuusamon suunnalla ja tällöin heillä oli tilaisuus vaellella Kuusamon mahtavilla vaaroilla, mm. Rukalla. Sen laelta avautuneet avarat näkymät sytyttivät kaipuun Lapin tuntemattomiin tunturimaisemiin vaeltamaan.

Heti jatkosodan jälkeen alkoivatkin yhteiset Lapin vaellusmatkat. Perheen elämänrytmiin kuului alusta alkaen vähintään kaksi vuotuista retkeä Lappiin, niistä ainakin yksi talvella. Elli muistelee lämmöllä monia talvisia eräretkiä ahkiota vetäen, milloin upottavassa soseessa, milloin huikaisevassa auringonpaisteessa kantavilla hangilla, eri puolilla Lappia. Silloin vielä lähes koskemattomat Saariselän ja Kilpisjärven suurtunturien maisemat ovat jääneet erikoisesti Ellin mieleen. Unohtumattomia ovat myös rakotulilla yöpymiset niin talvella kuin syksyisen ruskan ympäröidessä väsyneiden vaeltajien leirin. Talvista Haltia Elli oli valloittamassa vuonna 1951 kolmantena naisena.

Tunturilatuun Elli on liittynyt jo aivan sen alkuvuosina. Ellillä on susinumero 42 vuodelta 1951 ja ikäsusinumero 20 vuodelta 1971. Hän on ollut Ykin rinnalla aktiivisesti mukana Tunturiladun alkuaikojen riennoissa ja talkootoiminnassa. Hän on ollut rakentamassa Sudenpesää jo 1952, Ykin suunnittelemia Susi-, Aku- ja Morishvein kammeja vuosina 1958-60 sekä Ykin siltoja 1964 ja 1968. Elli on ollut myös avaamassa Pirkan hiihdon 90 km reittiä 1954. Tunturiladun hallituksessa Elli toimi 1955-57.

Elli on vireänä jatkanut voimistelua ja liikuntaa sekä Lapissakäyntejä vuosikymmenestä toiseen, askeleen toki lyhetessä vuosien myötä. Vielä muutama vuosi sitten hän kävi Jouluna Ylläksen huipulla ja kuuntelemassa sen rinteellä kynttilöiden ja roihujen valossa esitettyä Jouluevankeliumia. Liikunta ja luonto ovat varmaan Ellin vireyden ja pitkän iän salaisuus. Me vanhan polven tunturilatulaiset onnittelemme vielä näin jälkikäteen Tunturiladun Grand Old Lady´ä ja toivomme Ellille terveyttä ja rauhallista elämän ehtoota!

"IKISUDET"

Tunturilatu onnitteli Elli Pitkästä 90-vuotispäivän johdosta lahjoittamalla hänelle kauniisti käsinkaiverretun, Tapio Wirkkalan muotoileman lasilautasen. Lahjan kävivät yhdistyksemme puheenjohtajan estyneenä ollessa luovuttamassa ja päivän sankaria onnittelemassa kolme Ellin jo 50-luvulta hyvin tuntevaa harmaata sutta.

Paavo Kihlberg

VUONTIS-EXPRESS SYKSY -98

vko 39 11.-19.9.98 7 vrk Turku-Tre-Sjoki-Oulu-Vuontispirtti
11.-19.9.98 7 vrk Hki-Lahti-Jkylä-Oulu-Rovaniemi-Vuontispirtti
vko 39 18.-25.9.98 6 vrk Turku-Tre-Jkylä-Oulu-Vuontispirtti
vko 40 02.-10.9.98 7 vrk Turku-Tre-Jkylä-Oulu-Vuontispirtti

Kaikissa vuoroissa lähtö etelästä perj. klo 17.30.
Paluu Tunturihotelli Vuontispirtiltä pe tai la klo 06.30.

Hinnat 7 vrk alk. 2.490,-, 6 vrk alk. 2.250,-.
Hinnat pitävät sisällään:
– majoitus 2 h hotellihuoneessa (1 h huoneessa lisämaksu 100,-/vrk)
– täysihoito (aamupala, retkieväät, runsas päivällinen, sauna)
– edestakaiset matkat

Tunturihotelli
VUONTISPIRTTI
SF-993340 RAATTAMA, FINLAND
Puh. 016-537 356,
Fax 016-537 396

Kavtsi voitokkaana

Suomen Ladun Leiripäivien Vaelluskilpailun A-sarjan voittajapartio, vasemmalla Jorma Alapuranen, Marita Maula ja Hannu Maula. Kuva Inga Bergman-Greinert.

Saamelainen perinnekäsityö

Porosta saataviin raaka-aineisiin perustuva perinteinen käsityö on yksi Ylä-Lapin mahdollisia elinkeinoja. Se on uudistuvien luonnonvarojen käyttöä parhaimmillaan. Muiden luontaiselinkeinojen tavoin perinteinen käsityö tarjoaa mahdollisuuden itsenäiseen työskentelyyn luontaiselinkeino-ja poromiestiloilla. Perinteisten käsitöiden tekeminen on helposti yhteensovitettavissa tilalla tapahtuvan muun toiniinnan kanssa. Perinteinen käsityöosaaminen on kuitenkin hiipumassa. Sopivan havaintomateriaalin avulla syntyy mahdollisuus käsityötaitojen elvyttämiseen.

Edellä kuvattua havaintoaineistoa on nyt saatavisssa. Ja kun saamelaisuuteen ja sen kulttuuriin on yleistä mielenkiintoa, on tehty videokasetti, joka esittelee materiaaleja ja käsityövaiheita. Kasettia voi tilata Inkeri Westiltä, osoite on 99800 Ivalo, A779/Solojärvi. Puhelin on 016-673 913.

Värivideo on pituudeltaan 36 minuuttia. Taustamusiikkina on joiku ja rumpu. Suomenkielinen. Kotiin postitse ennakolla tilattuna sen hinnaksi (270 mk) tuli 315 mk käsittelykuluineen.

Mauri Kanninen

TUNTURILATU RY

JOHTOKUNTA

Kyösti Lamminjoki, puheenjoht. Graniittitie 15 as 21, 00710 HELSINKI, p.k. 09-376 845, p.a. 040-594 3297

Tapani Paavola, varapj. Kupittaank. 56, 20700 TURKU, p.k. 02-4697 119, p.a. 049-107 053

Ritva Loimio, saamelaisasiaintoimikunta pj., Puistotori 6 as 16, 40100 JYVÄSKYLÄ, p.k. 014-615 282

Marja-Liisa Mäki, kerhoasiat, Torikatu 10 as 6, 13130 HÄMEENLINNA, p.k. 03-675 9061

Antti Nikula, järjestötoimikunta, Isotalonkuja 10, 23100 MYNÄMÄKI, p.k. 02-430 7028, p.a. 049-112 208

Marjut Nummela, nuorisoasiaintoimikunta, Pinolaaksonkatu 10 G, 60320 SEINÄJOKI, p.k. 06-4238183, p.t. 06-419 8111

Esko Sepponen, retki- ja kämppätoimikunta pj., Sammalkuja 8, 76120 PIEKSÄMÄKI, p.k. 015-482 941

Veijo Taavitsainen, susivaliokunta, Suontaustankatu 13, 48720 KYMI, p.k. 05-281 249, p.t. 05-224 5006

Väinö Martikainen, retkitoimikunta, Ojalankyläntie 28, 33610 TAMPERE, p.k. 03-362 1082

TOIMIHENKILÖT

Antti Karlin, toimitussiht., Sundholmantie 194, 23500 UUSIKAUPUNKI, p.k.02-841 4418

Marita Maula, sihteeri, Tuohimäentie 105 D, 00670 HELSINKI, p.k. 09-724 3246

Eila Vilen, jäsensiht. Forsbackant. 8, 01760 VANTAA, p.k. 09-897 237

Terttu Hokkanen, taloudenhoit., Keskussairaalantie 15 B 13, 40600 JYVÄSKYLÄ, p.k. 014-610406

Tunturiladun tilinnumero PSP 800015-135331/kämppämaksujen viitenumerot: Susikyrö - 505, Susi-Talas - 602, Susi-Kiisa- 709

Tilintarkastajat: Vappu Hietala ja Lasse Strang

KIINTEISTÖT

Susikyrö Enontekiö / Susi-Talas Inari / Susi-Kiisa Utsjoki, Kärrikaltio, Inkoo (Kavtsin hallinnassa). Rakennuspäällikkö Seppo Björkengren, Kesäkatu 22, 76100 Pieksämäki, p.k. 015-420083

SUSIVALIOKUNTA

Pj. Jorma Alapuranen, Vallikatu 5-7 A 4, 02600 Espoo, p. 09-5120 378. Jäsenet: Marita Maula (siht.), Arvo Anivuo, Olli Mettälä, Eila Mäntynen ja Veijo *Taavitsainen*.

TUNTURIKERHOT

OKTA (1) Kajaani
Pj. Raimo Pahkala, siht. Anja Mustonen, Erätie 20 as 15, 87200 Kajaani, p.k. 08-627946

KUOKTE (2) Hyvinkää-Riihimäki
Pj. Juhani Harju, siht. Maija-Leena Salmi, Viertolankatu 19, 05800 Hyvinkää, p.k. 019-414 494.

KOLBMA (3) Tampere
Pj. Jorma Laine, siht. Reijo Jokinen, Siilikarinkatu 26, 33410 Tampere, pk. 03-346 1977

NJEALLJE (4) Pieksämäki-Mikkeli-Varkaus
Pj. Alpo Mäntynen, siht. Leila Auvinen, Alvarintie 7, 78300 Varkaus, p.k. 017-555 2297

VIHTTA (5) Vaasa
Pj. Pirkko Westergård, siht. Kaija Mariapori, Keskuskatu 18, 65320 Vaasa, p. 06-3153515

KUHTTA (6) Helsinki, Vartiokylä
Pj. Jani Parviainen, siht. Marja-Terttu Hakkarainen, Kastelholmantie 1 B 10, 00900 Helsinki p.k. 09-3410 3231

TSIETSA (7) Iisalmi
Pj. Eero Lammi, siht. Aune Kumpulainen, Honkakatu 3 as 18, 74130 Iisalmi, p.k. 017-825 401.

KAVTSI (8) Helsinki
Pj. Juhani Greinert, siht. Antero Rouvinen, Lintukallionrinne 3 A 3, 01620 Vantaa, p.k. 09-878 3540, 049-429 256

OVTSI (9) Jyväskylä
Pj. Tuula Granroth, siht. Hilkka Mäkelä, Haperontie 1 B 26, 40640 Jyväskylä, p.k. 014-243 634

LOGI (10) Turku
Pj. Pertti Keihäs, siht. Paula Jukala, Rätiälänkatu 20 C, 20810 Turku, p.k. 02-2517 116

ALPPAS (11) Hämeenlinna
Pj. Pentti Raivo, siht. Marja-Liisa Mäki, Torikatu 10 A 6, 13100 Hämeenlinna, p.k. 03-6759061.

KUMPE (12) Pohjois-Karjala
Pj. Esko Saastamoinen, siht. Ensio Hiltunen, Mäkilehdonkatu 7, 75500 Nurmes, p.k. 013-480 935.

KUOVZA (13) Kymenlaakso.
Pj. Anja Huhtala, siht. Sirkku Kanervio, Äijälänkatu 4 A 6, 48700 Kyminlinna, p.k. 05-264 950

GEATKI (14) Satakunta
Pj. Aarno Lehtisalo, siht. Leena Vilppala, Rekikoskentie, 32700 Huittinen, p.k. 02-564 223

NJALLA (15) Tunturi-Lappi
Pj. Raija Palosaari, siht. Paula Naukkarinen, Valtatie 21 99100 Kittilä, p.k. 016-642 956

TUNTURIKERHOJEN TOIMINTAA

Ovtsin kuulumisia

Ensimmäinen puheenjohtavuoteni on puolivälissä ja Ovtsissa lienee kaikki hyvin. Tukikohdassamme Harisella saunaillat ja talkoot ovat jatkuneet. Viimeisenä rakennuskohteena on puuvaja, joka on jo ainakin viittä vaille valmis. Aiomme myös kokeilla sauvakävelyä Harisen saunailtojen yhteydessä.

Maaliskuussa tähtikirkkaana kuutamoyönä teimme lähialueille pöllöretken. Pakkasen nopeasti kiristyessä pöllöt eivät paljon suostuneet huhuilemaan, mutta öinen maisema oli todella kaunis. Toukokuun alussa kävimme linturetkellä Sumiaisten Kalajärvellä ja Konneveden Pyhäjärvellä. Juuri olivat jäät ehtineet järvistä lähteä ja siivekkäitä riitti.

Heinäkuussa lähdimme 16:n hengen voimin viikon melontaretkelle Koloveden ja Linnansaaren kansallispuistoihin. Ovtsilaisten lisäksi lähti matkaan myös joitakin kavtsilaisia.

Maisemat näillä saimaannorpan asuinsijoilla olivat karun kauniita ja jääkauden jäljet olivat selvästi havaittavissa. Tutustuimme myös kivikautisiin kalliomaalauksiin, kvartsikideluolaan sekä alueen monipuoliseen kasvistoon ja linnustoon. Mutta retkestä lisää myöhemmin.

Elokuussa kävimme Rymättylässä Login järjestämillä kesäpäivillä. Elo-syyskuun vaihteessa puolestaan on ovtsilaisten kerhoviikko Susi-Kiisalla. Syksyllä jatkuvat kerhoillat ja muutamaksi syysviikonlopuksi on suunniteltu retkiä lähialueille. Lokakuun susiaiset Ristijärvellä on myös merkitty allakoihin.

Värikästä syksyä toivotellen

Tuula Granroth

Korjaus

Viime lehdessä (TL 2/98) julkaistussa kirjoituksessa "Hiihtovaellus Koilliskairassa" oli väärä vuosiluku. Kyseessä oli vuosi 1977 eikä 1997, kuten lehteen oli painettu. Toimitus pahoittelee ja kiittää Urho kekkosen kansallispuistonjohtajaa Arja Vasamaa tarkkaavaisuudesta. Kämppätilannekin on parinkymmenen vuoden kuluessa muuttunut.

Login kuulumisia

Sateista kesää on piisannut niin täällä kuin muuallakin Tunturiladun maassa.

Ihme, että hillat kypsyivät niinkin runsaasti soillaan ja houkuttivat jopa hukkalaumaamme poimintatoimiin. Täällä Login maisemissa on eletty koko kesäkausi suuren odotuksen huumassa. Saimmehan odotettuja ja miellyttäviä vieraita luoksemme elokuun puolivälissä. Siinä sitä olikin askaroimista ja aivovoimistelua kaiken kuntoon saattamiseksi tuolla Kunstenniemen leirikeskuksessa.

Teimme kaikkemme, jotta vieraamme viihtyvät ja nauttivat mukanaolostaan kauniin saaristomme sydämessä.

Oikeastaan en tällä kerralla muusta tiedäkkään. Toivon ensi kerralla voivani muistella hienoja TL:n kesäpäiviä viihdemaailman retkeilijän Alla-B:n ja logilaisten isännöiminä.

Nöyrän vaatimattomasti vain! **Unna-Pentti.**

JÄSENLEHTI TUNTURILATU

Vastaava toimittaja: Kyösti Lamminjoki
Toimitussihteeri: Antti Karlin, Sundholmantie 194, 23500 Uusikaupunki pk. 02-8414 418, email: antti.karlin@utu.fi
Julkaisutoimikunta: Kyösti Lamminjoki, Hannu Hiltunen, Juhana Häme, Marita Maula ja Antti Karlin (pj.)
Sivunvalmistus: Ilmos Ky (ilmos@wakkanet.fi), Uusikaupunki
Painopaikka: Satakunnan Painotuote Oy, Kokemäki

TUNTURILATU: ILMOITUSHINNAT:

2 mk/pmm (palstamillimetri), 1/4 sivun ilmoitus = 800 mk. Huom – uusi päätös 1/2 sivun ilmoitus = 1500 mk koko sivun ilmoitus = 3000 mk. Ilmoitusta ei oteta etusivulle. Tunturikerhot saavat 20 % hankkimansa ilmoituksen hinnasta. Terttu Hokkaselle on ilmoitettava hankitusta ilmoituksesta. Terttu hoitaa ilmoittajan kanssa maksuliikenteen.

Tunturilatu -lehden aineistopäivät 1998-99

Aineisto tuleviin lehtiin on oltava perillä seuraavasti:

4/98	**31.10.1998**
1/99	**31.01.1999**
2/99	**15.04.1999**
3/99	**15.08.1999**
4/99	**31.10.1999**

Aineisto lähetetään osoitteella: Antti Karlin, Sundholmantie 194, 23500 Uusikaupunki tai email: antti.karlin@utu.fi

Njalla valloittaa Rastigaissan ja oppii saamelaisuudesta

Hillat on nyt osin saavissa ja maailmalla, seuraavaksi me täällä Kittilässä keräämme puolukkaa ja koko ajan sienestetään. Vesilinnun pyynti alkoi elokuun 20. Ja silloin Lappi pysähtyi hetkeksi, sillä kaikki metsästäjät koirineen olivat liikkeellä. Jos olet itse silloin liikkeellä, pane päällesi punaista ja vältä vesistöjä...

Muuten elämä täällä Pohjolassa on soljunut mukavasti. Lindmannin Åke filmaa kultaelokuvaansa missä milloinkin ja Tankavaarassa on juhlittu Kultamuseon 25-vuotisjuhlaa. Vettä on ripotellut täällä pitkin kesää ja vieläkin paikoin lentelee pommikoneen kokoisia sääskiä ja pienempiä polttiaisia.

Kerhollamme menee aika mukavasti, mitä viralliseen eli jäsenmaksunsa maksaneiden tilastoon tulee. Jäseniä nyt kirjoilla 32 henkeä ja kiinnostusta tuntuu olevan, mikä on ilolla noteerattu. Toimintamme on pääsemässä oikeasti vauhtiin, minkä voi päätellä vaikka seuraavasta.

Njallan toiminnassa on tulevana syyskautena tiedossa nimittäin liikuntaa sekä keholle että *aivoille. Hyötyliikunnasta* parhaasta päästä lienee Susi-Kyrön puutalkoot sunnuntaina 13. syyskuuta. Työt aloitetaan klo 10 ja mukaan tarvitaan omia työkaluja kuten moottorisahoja ja halkomakirveitä, kunnon työrukkaset sekä omat eväät. Myös piällysmiehet sopivat joukkoon! Laskemme tässä yhteydessä tapaavamme myös muita tunturilatulaisia, joten tulkaa vaan rohkeasti ruskalle, niin pääsette kanssamme tutkimaan lähietäisyydeltä, miltä klapi näyttää ja kuiss see sitte oikke tehrä.

Tiistaina 22. syyskuuta kertoo Tapio Kokko, miten rapakunnosta pääsee tehokkaasti vaelluskuntoon nyrjäyttämättä sieluaan siinä sivussa ja antaa muitakin retkiniksejä.

Pyrimme järjestämään yhden kerhoillan kunakin kuukautena, päivä on tiistai, paikka Kittilän Meritan kokoustilat ja aika klo 19, jollei muuta ilmoiteta.

Syysvaellus on pidennetty viikonvaihde keskiviikosta sunnuntaihin ja suuntautuu Susi-Kiisalle, Tunturiladun Utsjoen tukikohtaan. Kämppää käytetään päiväretkien tukikohtana ja yhtenä tavoitteena on Norjan Rastigaissan (1067 m.p.y.) huiputus. Susi-Kiisalle lähdetään 30.9. ja paluu Kittilään 4.10. Ilmoittautua voi Raiskille.

Lokakuun 20. päivän kerhoillassa Siiri Jomppanen esittelee saamelaiskäräjien toimintaa ja tavoitteita. Tiedossa valaisevaa yleistietoutta itse paikan päältä.

Njallan vuosikokous pidetään Meritan tiloissa 17. marraskuuta ja mukaan on lupautunut Tunturiladun puheenjohtaja Kyösti "Kösä" Lamminjoki kertomaan viimeisimpiä kuulumisia. Samalla on merkittävä ensimmäinen Njallan toimintavuosi takana. Vuosikokouksessa suunnitellaan alustavasti tulevan vuoden pitemmät vaellukset, johtokunta ottaa myös mieluusti vastaan jäsenistön vinkkejä.

Marraskuun aikana järjestetään yhdessä Levi Ski Clubin kanssa kolmen opetustapaamisen telemark-kurssi Levillä alkaen alkeista. Sinne kannattaa tulla kairaan ja tunturien vapauteen kaipaavien omien polkujen hiihtäjien. Telluilija ei ole koskaan hisseistä eikä tamppareista riippuvainen! Tästä olisi Tahko Pihkalakin tykännyt...

Joulua ennen sunnuntaina 20.12. repäistään kaikki kerholaiset irti piparileivontasavotasta ja painutaan porukalla ulos jouluiselle lumikenkäretkelle Totovaarasta Porokämpälle. Mukaan otetaan piparia ja glögiä ja nautithan parhaasta kaamoksesta.

Kevätkausi alkaa heti uudenvuoden jälkeen. Kinkunsulatus käynnistyy 4. tammikuuta, jolloin loppiashiihtovaellus Ketomellasta Hannukurun kämpälle starttaa. Hannukurussa yövytään kaksi yötä ja hiihdellään päivät, paluu kotiin tammikuun 6. päivä.

Marraskuusta alkaen naalit kastelevat turkkinsa kerran viikossa avannossa niin kauan ensi kevääseen, kuin sauna Immeljärven jäällä kelluu. Salibandyllä, lento- tai koripallolla notkistetaan liikkumaraajoja koulun liikuntavuorolla kerran viikossa, mikäli innostuneita saadaan riittävästi.

Njalla oli edustettuna tämän vuoden Erävaelluksen SM-kisoissa Jeriksellä. Mukaan oli Njallan väreissä ilmoittautunut reipas naispartio Palosaari-Kurkinen, jolle toivotetaan mahtavaa vaellusta lähdöstä maaliin ja muistakaa tytöt pettämätön naisten logiikka, jos muut osat alkavat himmetä!

Hännänhuiskutuksia kaikille ystävillemme ympäri Suomen, käykäähän kylässä!

Jaspis

ENSITAPAAMINEN

Moni hyvä ja kestävä ystävyyssuhde on saanut alkunsa vaellusretkellä. Tutustuminen ei kuitenkaan aina noudata tavanomaista salonkikaavaa, kuten ei oma ensitapaamiseni espoolaisen N.N:än lehtoriperheen kanssa. Ajan kulku on jo ehtinyt etäännyttää tapahtumia, joten saatan siitä nyt tässä kertoa jättäen toisen osapuolen anonymiteetin suojaan.

Olimme kierrelleet elämänkumppanini kanssa viikon verran Paistunturien ylänköä, ja heinäkuinen vaelluksemme oli jo lopuillaan. Viimeiseksi yöpymispaikaksemme olimme valinneet entuudestaan hyväksi tunnetun paikan Nilijohkan latvoilla, Kaimmioaivin pohjoispuolella. Tuolla paikalla joen pohjoisranta muodostaa pitkähkön niittyisen hyllyn, jonka poikittaiset pikkupurot pusikkoineen jakavat eri kokoisiin "kabinetteihin". Siis joukko mitä ihanteellisimpia leiripaikkoja. Saavuimme valitsemallemme yöpymispaikalle myöhään illalla, joten iltateet juotuamme vetäydyimme vähin äänin telttaan nukkumaan.

Aamulla heräsin ennen vaimoani. Jatkakoon untaan, eipä ollut kiire, ehtisimme hyvin illaksi Kiisajärvelle saunomaan. Laitoin aamuaterian alulle ja menin pikkupuron vartta jokirantaan pesulle. Nilijohka ei tällä kohdin ole varsin syvä, mutta veden kylmyydestä piittaamaton saattaa kuitenkin suorittaa kyykkysillään ripeän kokovartalopesun. Olin juuri parantanut hygieniaani mainitulla tavalla, ja tasapainottelin vielä syntymäasussani rantakivellä varpaat vettä viistäen, harjaamassa hampaitani.

Yllättäen havaitsin jalkojeni välissä heiluvan heinänkorren tavoitteellisen liikehdinnän, ja samassa kujeileva naisääni kujertaa takanani: "Kuti, kuti".

Olin vähällä nielaista hammasharjani. Käännähdin ympäri ja näin edessäni nuoren hauskan näköisen naisen. Tämän veikeä ilme vaihtui samassa hämmästykseksi ja posket lehahtivat helakan punaisiksi. Kädessä ollut kahvipannu putosi kolisten kivikkoon, kädet kohosivat kasvoille ja kuului tukahtunut voihkaisu: "Voi ei... ei". Korsi yhä kädessään nainen pyörsi ympäri ja katosi puskat rytisten paikalta.

Hammastahnaa suustani syljeskellen hamusin kiveltä housujani, kun paikalle saapui vain vaivoin nauruaan pidättelevä mies. Tämä tervehti ja esitteli itsensä N.N:äksi Espoosta. Vielä tilanteesta hieman hölmistyneenä mutisin vastaan nimeni.

Tulija selitti äskeisen naisen olevan vaimonsa, ja tämän luulleen minua häneksi. Kaveri oli tosiaan noin summittain itseni kokoinen, vaalea ja vatsan seutukin vastasi jotakuinkin omaani. Mies oli hänkin ollut tulossa pesulle, mutta poikennutkin ensin ylemmäksi puronpainanteeseen "aamukyykylle". Siltä paikalta hän oli sitten nähnyt vaimonsa erehdyksen, mutta tilanteen herkullisuuden vuoksi oli antanut tapahtumien kehittyä huipentumaansa asti. Nyt aviomies pyyteli kovasti anteeksi aiheuttamaansa hämminkiä.

Olin saanut jo housut jalkaani ja tyynnyttelin pidätetystä naurusta yhä hytkyvää miestä, ettei minusta väliä, mutta toivottavasti hän onnistuu vaimonsa lepyttämisessä kun koko totuus selviää tälle. Osoittaakseni etten ollut pahoittanut mieltäni välikohtauksesta, kutsuin pariskunnan aamukahville teltallemme, jotta saisimme nauraa tapahtuman pois päiväjärjestyksestä.

Palasin asennollemme, herätin vaimoni ja kerroin tapauksen. Tuskin hän olisi juttuani uskonutkaan, ellei lehtoriparikunta olisi kohtapuoliin saapunut ja vahvistanut asian. Olimme leiriytyneet toisistamme tietämättä, vain pikku puron pensaikkoineen erottaessa telttapaikkojamme.

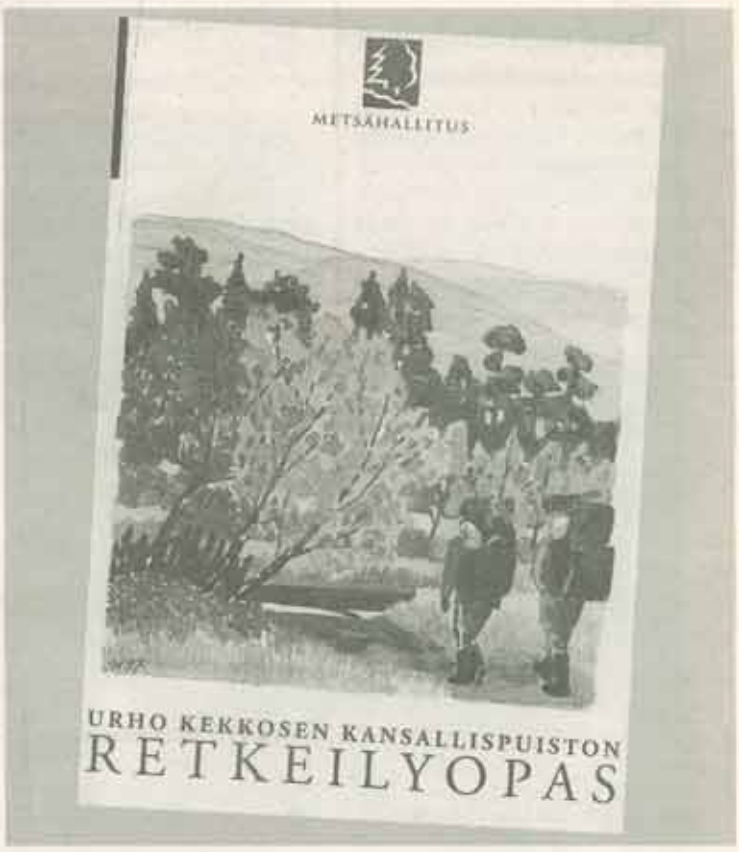
Sattuneelle erehdykselle antaa selityksen espoolaisrouvan lievä likinäköisyys ja teltalle jääneet silmälasit, joita ei välttämättä tarvinnut kahviveden haussa. Tapahtuman kunniaksi nautimme sitten uusien tuttaviemme tuomaa kääretorttua keittämäni kahvin kera. Olemme sittemmin pitäneet yhteyttä keskenämme ja juoneet tuolloin tällöin tunturikahvit eri puolilla Lappia.

Näin kertoili: **Heikha**.

Urho Kekkosen kansallispuiston retkeilyopas ilmestynyt

Urho Kekkosen kansallispuisto on maamme toiseksi suurin kansallispuisto ja erittäin suosittua retkeilyaluetta. Vuosittain sen poluille löytää tiensä yli satatuhatta vaeltajaa ja retkeilijää. Erityisesti Saariselän matkailukeskuksen lähipolut ovat vilkkaassa käytössä. Kävijöillä riittää myös kysymyksiä puiston luonnosta ja siellä liikkumisesta. Onko kansallispuistossa karhuja? Mistä pääsee Suomujoen yli? Pidetäänkö Aittajärven tietä auki talvisin? Kaikkiin näihin ja moniin muihin retkeilijöiden kysymyksiin löytyy vastaus juuri ilmestyneestä Urho Kekkosen kansallispuiston retkeilyoppaasta

Nyt on koottuna yksiin kansiin tietoa, josta on hyötyä niin aloittelevalle retkeilijälle kuin myös kokeneemmalle vaeltajalle. Kirjasesta löytyy reittiselostuksia, lähialueen merkittyjä polkuja sekä erämaisempien reittien esittelyä. Yöpymisen suunnitteluun löytyy apua varaustupaluettelosta. Hyvä lähtökohta reitin suunnittelulle on tutustua ensin alueen luontoon ja maisemaan, siihenkin löytyy evästystä retkeilyoppaasta. Ja entä sitten, kun hyvin suunnitellulla retkellä jokin menee pieleen? Kuinka silloin toimia? Siihenkin saat apua tästä kirjasesta.

44-sivuisen retkeilyoppaan päätoimittaja on Koilliskairan luontokeskuksen oppaana toiminut Venla Väisänen. Taitto ja hauska kuvitus ovat myös hänen käsialaansa. Kahdenkymmenen markan hintaista Retkeilyopasta on myytävänä kansallispuiston luontokeskuksissa ja muissa Metsähallituksen asiakaspalvelupisteissä. Postitse kirjasta voi tilata Koilliskairan luontokeskuksesta, puh. 016-626 251.

TUNTURILADUN INTERNET SIVUT LÖYTYVÄT KAVTSIN KOTISIVUN ALTA:

www.megabaud.fi./~kavtsi/

Kadonnut

Kateissa on Tunturiladun kämpän avain no 1546. Jos löytyy, niin lähettäkää puheenjohtajalle (ks. osoite s. 4).

Tunturiladun KESÄPÄIVÄT

Tunturiladun v. 1998 kesäpäivät ovat nyt historian lehdillä ja mukana olleiden muistoissa. Päivät järjestelyt olivat Login vastuulla, vietettiinhän samalla myös Login toiminnan 20-vuotisjuhlaa. Kesäpäivien järjestelyjen onnistumisesta ja muustakin annista totuudellisen kuvan antavat mukana olleet tunturilatulaiset. Kerrottakoon kuitenkin järjestelyistä vastanneen kerhon näkövinkkelistä kesäpäivien tapahtumista.

Perjantain puolelta päivin loppunut vesisade antoi viitteen siitä, että kesäpäivät saatettaisiin viettää miellyttävän sään vallitessa.

Leiriporttien avauduttua alkoi latulaisia ilmoittautua vastaanottokansliaan ja siirtyä sen jälkeen majoitustiloihin tai telttaalueelle. Ns. "savolaisten" bussilasti tuli lauantain vastaisena yönä n.klo 01.30 Kaikenkaikkiaan kesäpäiville osallistui 165 latulaista.

Lauantaiaamun aurinkoista ilmettä varjosti se, että Kultarantaan lähtijöitä olisi ollut enemmänkin kuin yksi bussilasti, johon Logi oli varautunut. Toivotaan, että kömmähdys on Logilaisille anteeksiannettava. Päivien tunnuksena ollut otsanauha aidolla lokin sulalla varustettuna, loi tapahtumalle iloisen ilmeen. Kesäpäivien avaus tapahtui klo 12.00 (huom! tarkka kellon aika) Tunturiladun viirin nostivat (päivien päätteeksi myös laskivat) Login *perustajajäseninä olleet Leena Mäkipää* ja Kalevi Kanerva. Lippufanfaarin soitti tuuballa Login pj. Pertti Keihäs (Alla-B). Avaussanoissaan Keihäs toivotti latulaiset tervetulleiksi kesäpäiville Varsinais-Suomeen ja kiitti Tunturilatua, että kesäpäivien järjestelyvastuu oli annettu Logille.

Laulusulat terhakasti pystyssä logilaiset kaarsivat päällikön taakse kertomaan Login vaiheista modernin musiikin keinoin.

Keihäs osoitti kiitoksensa myös Rymättylän kunnalle ja erityisesti Turun ja Kaarinan Seurakuntayhtymän Kasvatusasiainkeskukselle, että päivät saadaan viettää heidän alueellaan Kunstenniemessä. Logi luovutti kerhonsa pöytästandaarin Kunstenniemeen, vilpittömänä kiitoksen osoituksena siitä, että Kunstenniemen isännän Jukka Lehtisen ja emäntä Eila Rautasen kanssa järjestelyt ovat sujuneet todella loistavasti.

Avaukseen toivat tervehdyksen Rymättylän kunnanjohtaja Paavo Nieminen luovuttaen Tunturiladulle Rymättylän kunnan vaakunalautasen, sekä Kasvatusasiainkeskuksen johtaja Hannu Hurme, joka sanoissaan kertoi Kunstenniemen syntyhistoriaa ja sen kehittymistä seurakuntien leirikeskuksena. Tunturiladun pj. Kyösti Lamminjoki kiitti Logia päivien järjestelyistä, osoittaen samalla kiitoksensa Rymättylän kunnalle huomionosoituksesta, sekä Kasvatusasiankeskukselle siitä, että Tunturiladun kesäpäivät saavat todella hienot puitteet.

Päivien ohjelmatiedotuksen jälkeen avaustapahtuma päättyi yhteisesti laulettuun Lokki-valssiin.

Iltapäivä jatkui monenlaisen vapaa-ajan toiminnan merkeissä. Köysirata, bounderointi, luontopolku, suunnistus, kanoottimelonta, tutustuminen pelastusalus Otkanttiin tai luppo-pilttuussa yhteislaulu ja lapinkuvien katselu siivittivät iltapäivän toimintaa. Päivällisen jälkeen klo 18.00 kerhot kisailivat leikkimielisen kilpailun myötä paremmuudesta.

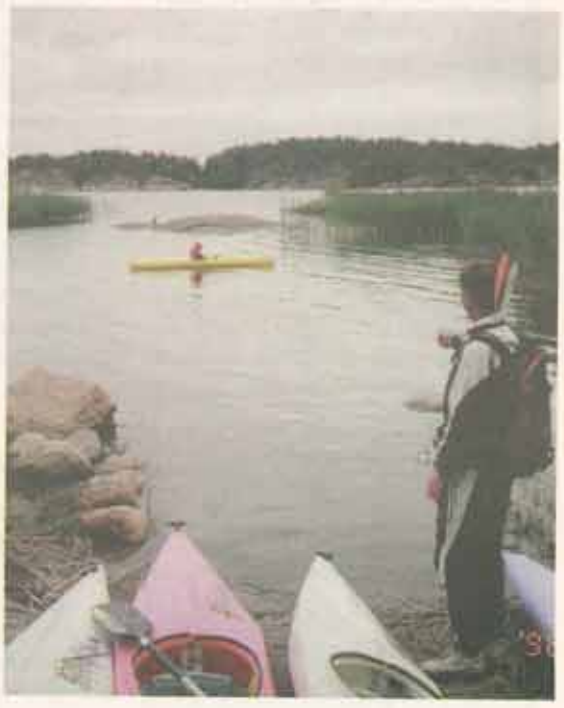
Klo 19.30 tapahtunut iltajuhla vietettiin Login 20-vuotisjuhlan merkeissä. Logilaiset aloittivat juhlan eräänlaisiksi intiaaneiksi pukeutuneina ja nuotiotanssin kera, esittäen Login synnyinhistorian , nykyaikaisen rapp-musiikin keinoin.

Illan juhlavammassa puheessaan Alla-B muistutti, että kerhotoimintaa eteenpäin vievät jäsenet, jotka aktiivisesti puurtavat yhteisen asian eteen, itsestään enempää ääntä pitämättä. Login esityksellä ja Tunturiladun päätöksellä palkittiinkin 24 Logilaista Suomen Ladun ansiomitalilla. Hopeiset ansiomitalit: Forsberg Christer, Karmavaara Aarne, Orisaari Pentti, Orlo Boris ja Strang Lasse.

Pronssiset ansiomitallit: Airaksinen Eino, Huusko Pekka, Ivén Marja, Jauhiainen Pirjo, Jukantupa Margit, Kari Sirkka-Liisa, Karp Martti, Kivilaakso Eili, Laine Pekka, Mäkipää Leena, Nordgren Esa, Pakarinen Paul, Rainne Katri, Rannikko

Tsietsan joukkue voitti kerhojen välisen kolmiottetun. Finaalissa piti 20:llä painalluksella saada ilmapallo rikki... siinähän se pamahtikin ja riekaleet lensivät... ja montakos niitä pumppauksia tulikaan...

Paul Pakarisen johdolla perehdyttiin erilaisiin kanootteihin, ja viimeiset innokkaat piti oikein huudella rantaan.

Tunturilatulaiset

Olemme kiitollisia, että saimme isännöidä ja vastata Kesäpäivistä. Olemme iloisia, että osanottajamäärä oli näin runsas. Ja erityisesti kiitämme, että monin tavoin arvostitte kerhomme 20. juhlavuotta.

Logi kiittää: UGH!

Lasse Tiirikainen opasti tulipalon alkusammutustoimia tehokkaasti, alan ammattilainen kun on.

Rymättylän Kunstenniemessä

Satu Tenho ja Sirkka-Liisa Hirvonen hätäilivät kahvipöytää kuntoon, ja Kai-Erik Appelblom kuvasi kaakut erikoisesta kulmasta.

Intiaanimuotia muhkeimmillaan.

Ari Linkolehto kiinnitti nuoren logilaisen Joonas Tuomiston vaijerirataan, ja sitten vauhtiin!

Marjatta, Salenius Hannele, Tenho Satu, Tikkanen Matti, Tikkanen Eila ja Winberg Matti. Lisäksi kerho antoi tunnustuspalkintona Leena Hietaselle Hartwallin lahjoittaman kirjan.

Tunturilatu ry ojensi Lasse Strangille lahjan pitkäaikaisesta työstä, Tunturiladun tilintarkastajan tehtävistä. Tämän jälkeen Tunturilatu, eri kerhot ja muut latuyhdistykset onnittelivat Logia monipuolisin saatesanoin ja iloisin yllätyksin. Juhlailta huipentui nautinnolliseen hetkeen Login emäntien, Satu Tenhon johdolla, loihtiman kahvipöydän antimiin.

Nuotion äärellä juhlaa jatkettiin yhteislaululla Unna-Pentin harmonikan säestyksellä klo 22.00 asti. Laulettaessa Kulkuria ja Joutsenta tuli "kulkureita" tervehtimään joutsenpariskunta uimalla kuuden poikasensa kanssa tapahtumapaikan läheisyyteen. Iltajuhla sai näin ollen todella kauniin päätöksensä, merellisen luonnon välityksellä.

Sunnuntaiaamuna taivaan täydeltä tullut vesisade korosti edellisen päivän onnistunutta säätä. Toisaalta, kesäpäivän viettoon liittyy myös vesisade. Aamupalan nauttimisen jälkeen oli vuorossa jumalanpalvelus, joka hiljensi kauniilla tavalla iloisen tunturilatulaisväen. Pentti Yli-Kuivila, Pappi-Pentti, oli osuvalla tavalla ottanut avaussanoiksi Ps.100:2 "Palvelkaa Herraa ilolla. Tulkaa Hänen kasvojensa eteen riemulla". Virren veisuu raikui upeasti tunturilatulaisilta. Jumalanpalveluksen jälkeen oli vuorossa palkintojen jako. Suunnistukseen osallistui 26 henkilöä.

Paavo Kramsu ratamestarina arpoi osallistuneiden kesken kauniin lintulautasen. Lautasen voitti Matti Reittamo. Luontopolkuun liittyvät kysymykset olivat Kunsteniemen isännän Jukka Lehtisen laatimat, samoin rastipaikat. Luontopolun kiersi 58 henkilöä.

Kolme parasta palkittiin tietomääränsä mukaan. 1. Jukka Vilén, Kavtsi, 2. Seija Andersin, Ovtsi, 3. Simo Andersin, Ovtsi.

Kerhojen väliseen leikkimieliseen kilpailuun osallistui 10 kerhoa, eli Login lukusanan määrän verran. Voittajaksi tuli Tsietsa. Kukin kerho sai kilpailuun osallistumisesta muistoksi Pentti Lehtisen työstämän paistinlastan.

Arpajaiset saivat myönteisen vastaanoton, olihan päävoittona ahkio. Ahkion voitti Inkeri Tiirikainen/Logi. Arpajaispöydässä oli voittoja runsaasti, jossa mukana oli myös Logilaisten käsityön taidonnäytteitä.

Kiitoksena Kunstenniemen isännälle ja emännälle, päivien järjestelyihin liittyen Logi antoi muistona paistinlastat ja Tunturilatu ry juhlavuoden merkillä varustetut kuksat. klo 12.00 siirryttiin laskemaan lipputangosta viiri ja luovutettiin se Oktalle, joka vastaa syksyn susiaisista.

Liikuttuneina ja kiitollisina Logilaiset lähettivät muut tunturilatulaiset kotimatkalle.

Alla-B

Varsin moni logilainen oli tuonut polkupyörän mukanaan. Selitys uteluun oli

– No kato, tää alue on niin iso. Tonnekin on puoli kilsaa ja sama takasin. Se on jo kilometteri!

Että silleen ne himovaeltajat.

Täpötäysi bussilastillinen suunnisti puutarhan läpi kohti Kultarantaa.

Leena Mäkipää ja Kalevi Kanerva nostivat Tunturiladun viirin juhlapaikalla, Alla-B vauhditti tuubafanfaarilla.

Kraka kaulassa

Ne tulivat lähes yhtä aikaa. Nimittäin kiinteistöveroliput ja lapinhullun vaimoni oireiden puhkeaminen eli ilmoitus lähdöstä yhdeksän päivän retkelle. Olen näet verrannut vaimon kanssa Lapiin tehtäviä vaelluksia tuplasti "luonnossa" (= työnä ja maastossa) suoritettavaan kiinteistöveroon, joka lankeaa osakseni kerran vuodessa. Vaimon ystävätär, toinen hyväkäs, verovirkailija/rahastonhoitajan luonteella varustettu jopa vihjaili, että kiinteistövero kannetaan kahdessa erässä !

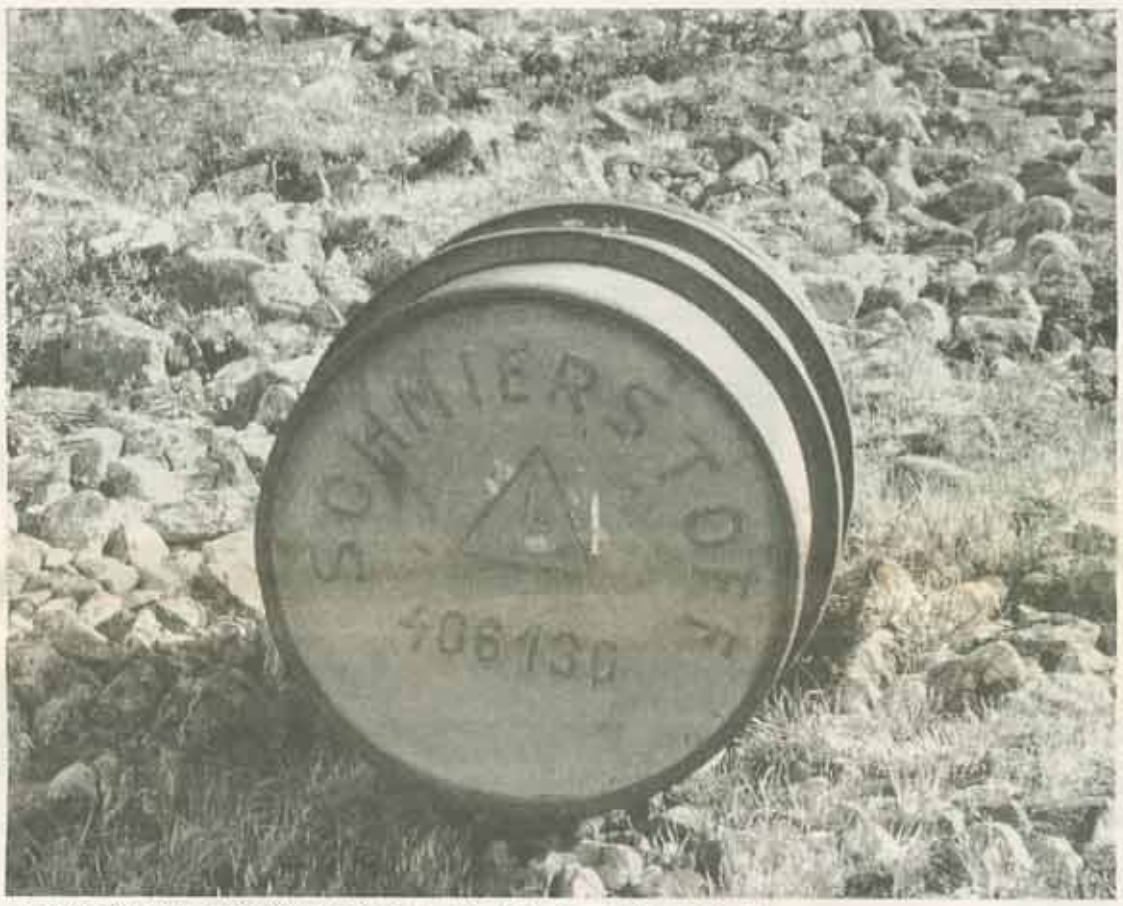
Vaelluskohteeksi saneltiin tällä kertaa Paistunturit reitillä Susi-Kiisa - Nuvvus-Ailigas - Ertegvarri - Kaimmi - Kuivi - päiväretki Fiellulle - Akukammi - Mavnajokivarsi - Nilijoki - Nuvvuskaidi. Oma laajempikaarinen ehdotukseni reitillä Pohjanhovi - Laanihovi - Hotelli Ivalo ja päiväretki Kultahippuun - Muotkanruoktu - Susi-Kiisan kautta Utsjoen hotelliin ei päässyt edes käsittelyyn. Susi-Kiisa ilmeisesti edusti jonkinlaista kompromissia.

Edellisen kesän retkellä minulla oli etukäteen luetettu Kemppisen "Lumikuru", mutta nyt kirjat pidettiin hyllyssä. Ilmeisesti siksi, etten olisi pelästynyt ja kieltäytynyt lähtemästä "Utsjoki läntiseen". Kullervo Kemppinen kirjoittaa näet ("Poropolku kutsuu") Paistuntureista "Leppoisimmillaankin nämä tunturit ovat tylyjä, epävieraanvaraisia. Niiden autius on ahdistavaa, niiden hiljaisuus pakahduttavaa. Vaikka aurinko paistaa ja vaikka tunturirinkupeet puurtavat punaisina, on kuin Lapin seidat katselisivat kulkijaa karsaasti". Eri oppaissa ei Paistuntureita myöskään suositella.

Toisaalta, miksi sitten Susi-Kiisa, joka ei nimestään huolimatta ole mikään "susi", ja Akukammi on rakennettu Paistuntureiden tuntumaan ? Olisivatko niiden rakentajat näin pahasti erehtyneet ? (Kuiva kesä oli muuten murentanut Akukammin turpeita niin, että tuuli oli päässyt puhaltamaan eteisen kattokulman laajalti paljaaksi. Muovit vai törröttivät. Siksi joutessani nostelin paikalle jätetyllä kihvelillä katolle turpeita, jotteivat tulevat tuiskulumet täyttäisi eteistä kokonaan).

Koska reitti on tunturilatulaisille tuttu sitä lienee turha kuvata. Sää oli pääosin hyvä, öisin 4-8 ja päivisin 15-18 astetta. Vain yhtenä päivänä satoi. Se oli hyvä, koska viisi yötä oli vietettävä teltassa telttapaikan valitsemis- sekä teltan pystytys- ja purkamisseremonioineen. Niissä teltta ei ole vain yöpymistä varten ja tunturisusivaatimusten 150 km vaellusnormin mahdollisimman nopeasti täyttämiseksi, vaan "oleskelua" varten. On selvää, että työn tuottavuus kärsii moisesta. Ehdotuksiini siirtymisestä urakkatyöhön "päivätöiden" asemesta on suhtauduttu, kuten arvata saattaa, tylysti.

Kirjallisuudessa korostetaan, ettei Lappiin voi mennä "kravatti kaulassa". Päätin kuitenkin kokeilla ja otin solmion mukaan flanellipaidan kanssa käytettäväksi. Onhan siinä kunnon kaulus. Solmio oli villaa ja paitaan sopiva, sillä tyylikäs mies on tyylikäs Lapissakin. Mutta, kun sitten viidentenä aamuna Kuivin kämpällä aamuvarhaisella peilin

LUONTOKUVA 1997/1944 Voiteluainetta (Schmierstoff) paljakalla.

puutteessa riittävän selkeällä äänellä kysyin vaimolta "Onko solmio suorassa", hän ei osannut suhtautua kovinkaan asiallisesti. Nyttemmin perhekiistana on ollut, heräsivätkö muut kämpässä olleet nasevan asialliseen kysymykseeni, vaiko vaimon ymmärtämättömyyttä osoittavaan parahdukseen. Tieto siitä, ettei Lappiin voi mennä kravatti kaulassa ei tämän kokeen perusteella kuitenkaan pidä paikkaansa. Päinvastoin seidat hymyilivät, sillä sää oli pääosin mainio ja ruskakin alkamassa.

Kesän 1996 ensimmäisellä vaelluksellani haaveilin laamoista tavaroita kantamaan. Veljeni maanviljelijän neuvosta luovun nyt ajatuksesta, koska laama syö silloinkin kun sitä ei tarvita. Näin ollen jäljelle jää vain turvautuminen koneellistamiseen. Sitä jotkut vaeltajat (esim. Kaarina Kari Haltilla) ovat joskus kokeilleet eräänlaisilla kärryillä. Mutta viisas kulkija ottaa tietenkin oppia paikallisista asukkaista, jotka tuntevat luonnon ympärillään. Nämä turvautuvatkin mönkijöihin, että vaeltajan korviin kuuluu yhä useammalta taholta mönkijän moottorin säkätys kesäyössä. Silloin tällöin, pitkäänkin jälkeenpäin, tarkkaavainen kulkija voi aistia nenässään pakokaasun hajun viipyvän notkelmassa viestimässä siitä, miten toinen vaeltaja on tästä ponnistellut kohti huippua. Modernia öljypohjaista maailmaa (ks. kuva) tulisi näin retkivarusteissa edustamaan myös pensa sinolin, petroolin ja lämpökynttilöiden ohella ellei oteta huomioon autolla ajoa itse vaelluspaikalle sekä moninaisia muovituotteita, jotka helpottavat vaellusta.

Ihmispopulaatioihin säännöllisen epäsäännöllisesti iskevää sotatoimi-ilmiötä tavattiin Lapissa viimeksi 1939-1945. Tämä tuolta ajalta oleva, myös varhaista motorisoitumista edustava kohde etelään Kuivituntu-rista Kevon luonnonsuojelualueella tulisi Museoviraston ja ympäristöministeriön yhteisponnisteluin suojella 1) historialliseksi muistomerkiksi ja 2) osoitukseksi jätteen häviämättömyyden laista sekä 3) Lapin luonnon kestävyydestä. Toivottavasti valtion rahatilanne tekee mahdolliseksi rakentaa kohteen ympärille työllisyystöinä Tornion jaloteräksestä valmistettu ja Angelin marmorilla koristeltu aita. Kohteen vihkiminen käyttötarkoitukseensa voitaisiin tehdä hotellitilanteen kannalta parhaimpaan aikaan loka-marraskuun vaihteessa ainakin luonnonsuojeluneuvostasolla, jos ympäristöministeri on suihkukonematkalla esim. Nauru-saarella korallien monimuotoisuuden säilyttämistä koskevassa maailmankonferessissa. Paikalle tulisi myös saada Saksan "Green Peacen" edustaja muistuttamaan sikäläisestä uusimmasta tavasta puuttua Suomen luonnonvarojen käyttöön. Artikkelin kirjoittaja voidaan puolestaan nimetä oheisen kohteen niin luonnon kuin historiallisen arvon löytäjäksi.

Lapin luonnossa arvot saavat, kuten tiedetään, uuden merkityksen. Niinpä kun kotona aterioilla korostetaan vihannesten, etenkin salaatin syömisen terveellisyyttä sekä suolan vähäisyyttä, niin Lapin vaelluksilla ei näistä "viherpiperryksistä" ole tietoakaan. Siellä pussikeitoista, suolaisista meetvursteista ja tuubimaksasta, rasvaisista suklaista ja pähkinöistä sekä makeista rusinoista on äkkiä tullut liikuntaa täydentävää hyvää ravintoa. Minusta halva on kuitenkin kaikkein sopivinta. Eikä punikkitattimuhennos läheskään korvaa sitä vaivaa, jonka niiden poimiminen rinkka selässä pitkin matkaa aiheuttaa.

Retken loppuvaiheessa tunnelma kuitenkin nousee kuin lapsella joulun odotuksessa. Onhan edessä vaelluksen paras osa. Sen esivaihe on siirtyminen auton jättöpaikalta hotellin pihaan ja se huipentuu hotellihuoneen oven avaukseen, mukavien vuoteiden näkemiseen sekä suihkusta ja sivistyneestä toaletista nauttimiseen. Ja entäpä ateria hotellin ruokasalissa. Ei maakiviä, ei savunhajua, ei kykkimistä nuotiolla, ei "ohvin" tuoksua, ei hyttysiä eikä kuukkelia kurkkimassa, vaan vienoa musiikkia, hymyilevä nuori tarjoilija - poika tai tyttö - sekä Lapin ruokaa, kuten lohikeittoa, poronkäristystä, kuhafileitä, muuraimia, juustoja ja viiniä listalta poimittavaksi iltaauringon valaistessa maisemaa lasista ja "lasin läpi" nähtynä. Se on Lappia se. Ja Römpän Osmo on samaa mieltä.

Erkki Pihkala

Runo

Kauas on pitkä matka,
tutun tunturin luokse.
Monoa monon eteen,
ylänköjärven veteen.

Kauas on pitkä matka,
monen vaaran taakse.
Askelta askeleen perään,
siellä voimia kerään.

Kauas on pitkä matka,
etelän kiirettä pakoon.
Aste asteelta siirryn,
seesteisemmäksi piirryn.

Lailla lastun alas jokirännin,
suolla astun hikipäässä rämmin,
yöllä kastun olisipa lämmin,
tahdon bastun, syliin ämmin.

Pakko painaa pitkää päivää
tuumasi kulkija
yöttömässä yössä.
Auringon lailla lakkaamatta
kierrän vaellustyössä.

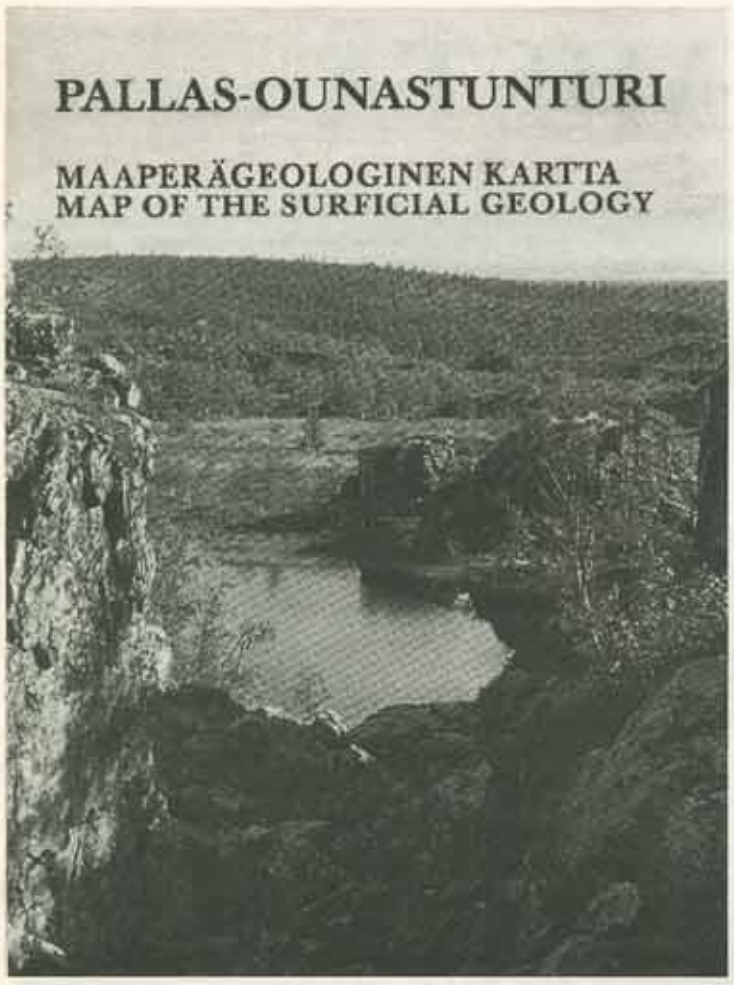
Pakko painaa pitkää päivää
on kesä kovin lyhyt.
Lailla virran sen läpi vierin
vaahtopäisin mielin.

Pakko painaa pitkää päivää
pitkin kairan pintaa.
Vasan lailla hamuillen
tunturien rintaa.

On istuttu iltoja tulilla"
on tutkittu liekkien tanssi.
On yövytty untuvasulilla
ja koettu makoisa transsi.

On viivytty juhannussavuilla,
on vietetty kunnon siesta.
On loikoiltu tuoreilla havuilla
ja nautittu runsas niesta.

HOLIS

Geologinen kartta Pallaksen retkeilijälle

Pallas-Ounastunturin retkeilijä voi tutustua puiston alueella liikkuessaan nyt ilman mukana *kävelevää elävää geologia* puiston geologisiin kohteisiin. Kesäkuun 11. päivä nimittäin Geologian Tutkimuskeskus julkaisi maaperägeologisen kartan Pallas-Ounastunturin kansallispuistosta. Kartta on painettu mittakaavaan 1:50 000 ja nyt on koko puiston alue nähtävissä samalla lehdellä. Olemassa olevat kaksi ulkoilukarttaa eli Olos-Pallas ja Hetta-Outtakka kartat jakavat puiston kahteen osaan.

Uudessa geologiaa sisältävässä kartassa ovat tallessa myös muut tiedot puiston palveluista eli pohja on sama kuin ulkoilukartoissakin. Laavut, tulistelupaikat, patikka- ja hiihtoreitit sekä kämpät löytyvät samalta lehdeltä geologisen tiedon ohessa. Geologisia kohteita on numeroitu erikseen 46 kappaletta. Kartalla on värein eroteltu suurempia mielenkiintoisia kokonaisuuksia. Harjut esimerkiksi on merkattu kirkkaan vihreällä, ja ne erottuvat kartalta, kuten luonnossakin, selkeästi muusta ympäristöstä. Lisäksi kartassa on käytetty muita merkkejä osoittamaan esimerkiksi lieveuomien kulkua ja satulakurujen paikkoja.

Jäänalainen muinainen maailma Pallaksen yllä lepäsi parin kilometrin paksuisen jään alla 100 000 - 9 000 vuotta sitten. Sulaminen alkoi yhdeksän tuhatta vuotta sitten ja aiheutti melkoisia muutoksia maa- ja kallioperässä. Liikkeellä olivat suuret vesimassat, jotka puhkoivat kallioita ja kuljettivat mukanaan soraa ja hiekkaa mahtavat määrät. Jääkauden ajasta ja sulamisvaiheesta kertovat puiston lukuisat harjut ja sulamisvesiuomat. Nykyinen Pahakurun kämppä esimerkiksi sijaitsee muinaisen jäätärven purkujoen rantatörmällä. Hannukurun ja Pahakurun maastoissa näkee mahtavia kallioita ja pahtoja, jotka jäivät esiin jäätikköjoen viedessä muassaan irtonaiset maat.

Selitykset kahdella kielellä

Kartan tekijä on geologi Peter Johansson GTK:n Rovaniemen aluetoimistosta, ja kartan englannin kielisestä käännöksestä vastaa Carola Eklundh, Nellimissä asuva geologi ja kielenkääntäjä. Maaperägeologien kartan parasta antia onkin laaja selitysosa, jossa kukin geologinen ilmiö ja maastossa erottuva muoto on selitetty kansantajuisesti. Saman sivun englannin kielinen käännös asioista avartaa ulkomaalaisten vieraitten maailmaa kansallispuiston luonnosta.

Vastaavanlainen maaperägeologien kartta on julkaistu 1994 UK-puistosta nimellä Koilliskairan maaperägeologinen kartta. Matkailija voi tutustua geologiaan myös Linkupalon tulivuoripuistossa, joka sijaitsee Äkäslompolosta ajettaessa kohti Kittilää Äkäskeron risteyksestä nelisen kilometriä Kittilän suuntaan. Tulivuoripuistossa kuljetaan osin pitkospuin varusteltua polkua pitkin ja geologiset kohteet on esitelty suomen ja englannin kielellä opastustauluissa.

Geologista tietoa saa myös patikoimalla Aakenuksen luontopolkua myöden, jossa riittää ihmettelyä pudonneesta saksalaiskoneesta, kasveista, eläimistä ja geologiasta. Polun lähtö ja maali sijaitsevat Totovaarassa, pari kymmentä kilometriä Yläsjärveltä Kittilään.

Jaspis

Kävijätutkimus Urho Kekkosen kansallispuistosta

Vuosi sitten huhtikuussa sain metsätalousopiskeluni ohessa suorittaa mielenkiintoisen tehtävän, kävijätutkimuksen Urho Kekkosen kansallispuistossa retkeilijöitä haastatellen. Työharjoitus ja loma samassa paketissa, mikä sen mukavampaa. Reilun viikon aikana ei vain ennätä kovin montaa kulkijaa kohtaamaan, niinpä sain ajatuksen julkaista tämän tutkimuksen Tunturilatu-lehdessä, jolloin toivoakseni saadaan tutkimuksen vastaajien määrää nostettua ja sen luotettavuuskin paranee huomattavasti.

Kaikki Te Urho Kekkosen kansallispuiston kävijät; tutustukaa näihin kysymyksiin ja uhratkaa hetki aikaa ajatukselle kuinka haluamme erämaitamme kehitettävän. Jokaisen, joka on kerrankin UK-puistossa vaeltanut, on tärkeää antaa mielipiteensä asiasta kuuluville, sillä juuri me kayttäjäthän olemme velvollisia kertomaan kuinka haluamme kansallispuistoissamme tulevaisuudessa retkeiltävän.

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää retkeilijöiden mielipiteitä UK-kansallispuiston käyttöön ja palveluihin liittyvissä asioissa.

Olen mies ikä ____ vuotta

nainen ikä ____ vuotta

Olen vaeltanut UK-puistossa ____ kertaa

1. Mitä mieltä olet kansallispuiston opasteista? (selkeys, ulkoasu, paikkansapitävyys)

_____

_____

Melkein jokaisella tuvalla on kämppäkansio. Oletko tutustunut siihen? _____

_____

Mielestäni kansiosta pitäisi löytyä tietoa ... mistä? _____

_____

Kansiossa on mielestäni turhaa tietoa _____

_____

2. Oletko lähiaikoina huomannut tuvilla tarvetta, välittömiin korjauksiin?

Millä tuvalla? _____

_____

3. Maatumattomia jätteitä kertyy puistossa vuosi vuodelta enemmän. Olisitko valmis kuljettamaan omat jätteesi pois puistosta jos tuvilta poistettaisiin jätehuolto kokonaan? _____

4. Onko kansallispuiston jätehuolto nyt mielestäsi järjestetty hyvin vai huonosti? _____

Parannusehdotuksia _____

_____

6. Oletko havainnut käymälöiden kunnossa tai huollossa puutteita tai korjattavaa? _____

Mitä ja missä? _____

_____

7. Tupien varustukseen kuuluvat mm. kaminat ja kaasuliedet. Pitäisikö niiden käyttöä opastaa selkeämmin? _____

_____

Millaisia ohjeita kaipaisit _____

_____

8. Muutamilla tuvilla on sauna. Oletko huomannut niiden varustuksissa tai toimivuudessa puutteita? _____

Mitä ja missä _____

_____

9. Oletko tavannut kansallispuiston henkilökuntaa retkilläsi?

_____

Millaisen arvosanan antaisit heidän toiminnastaan? (liikkuminen maastossa, valvonta, suhtautuminen retkeilijöihin jne.) _____

_____

10.Onko sinulla ehdotuksia kuinka Urho Kekkosen kansallispuiston kävijäpalveluita voitaisiin parantaa/ kehittää (opasteet, reitit jne.) _____

_____

11. Mistä olet saanut tietoa Urho Kekkosen kansallispuistosta ?

Metsähallituksen toimipisteet _____

Tunturikeskus Kiilopää _____

Tiedotusvälineet _____

Koilliskairan tai Savukosken Luontokeskus _____

Muu matkailuyritys _____

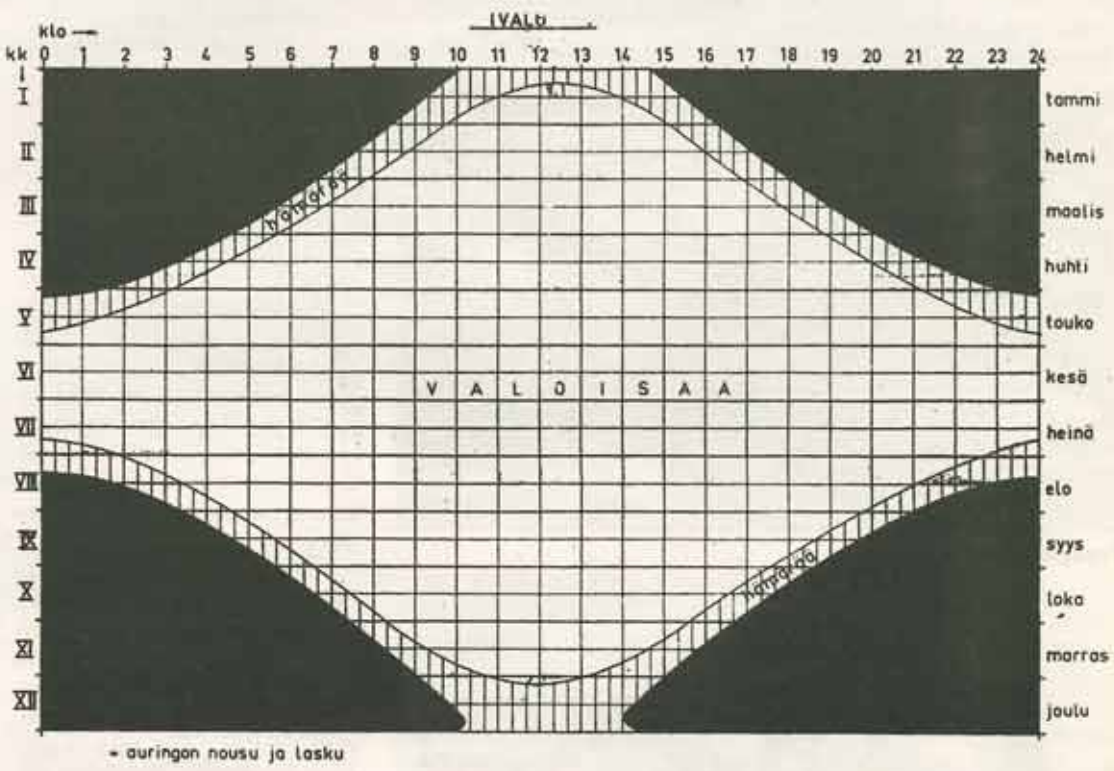
Ystäviltä ja tuttavilta _____

12. Kerro mikä on mielestäsi kansallispuiston paras tupa ja miksi? _____

_____

Kiitos vaivannäöstäsi. Lähetä vastauksesi osoitteella: Urho Kekkosen kansallispuisto, 99695 Tankavaara.

Jukka Albrecht

Lapissa on niin valoisaa

Jouko Järviö on aikoinaan tehnyt ylläolevan kuvion, joka kuvaa valoisan, hämärän ja pimeän ajan suhdetta vuoden aikana Ivalossa. Kuviosta nähdään, että huhtikuun puoliväliss on valoisaa jo kello viisi aamulla ja illalla hämärä tulee vasta klo 20. Syksyllä vastaavat valoisan ja hämärän rajat ovat syyskuun alussa.

RETKIKEITTIMISTÄ

YLEISTÄ

Keittimen valintaan vaikuttavat sen käyttöolosuhteet ja -tarve. Sulan maan aikana tehtävillä vaelluksilla pärjätään hyvin spriillä tai kaasulla toimivilla tai muilla kevyillä keittimillä. Talviolosuhteissa, varsinkin jos majoitutaan yksinomaan telttoihin, tarvitaan paineella toimivia tehokkaampia keittimiä. Niiden polttoainejärjestelmä on suljettu, mikä estää nestemäisen polttoaineen läikkymisen. Turvallisuus, helppohoitoisuus ja tehon säädettävyys ovat keittimien perusedellytyksiä. Mihinkään jäljempänä esitettyihin keittimiin ei kuulu aluslevyä, joka suojaa esim. teltan pohjaa ja maastoa, vaan ne on rakenneltava itse.

Ennen vaellukselle lähtöä on tutustuttava hyvin mukaan otettavan keittimen rakenteeseen, jotta osataan käyttää sitä oikein ja tarvittaessa korjatakin. Laitteen epäkuntoon meno on useimmiten seuraus käyttövirheestä.

TRANGIA - mvrskykeitin

Keitin on erittäin hyvä retkeilijän yleiskeitin. Se toimii melkein kaikissa sääolosuhteissa, on toimintavarma ja helppokäyttöinen.

Yhden hengen keittimeksi sopii T27 mallit, joiden kattilat *ovat n. litran vetoisia ja kahden* - kolmen hengen ryhmille T25 mallit, joiden kattiloiden vetoisuudeksi ilmoitetaan 1,75 ja 1,5 litraa. On kuitenkin huomattava, että em. mitta-arvoihin täytettynä kattila on niin täysi, että keittäminen ei onnistu ylikuohumisen vuoksi.

Keitintä on saatavana useita varustetasoja eri raaka-aineista valmistettuina. Hyvin käyttökelpoinen on alumiinikattiloin ja Non-stick-pinnotteisella paistinpannulla varustettu keitin. Paistinpannu on herkempi naarmuuntumaan metalliesineiden raaputuksesta, joten käytetäänpä puista tai muovista lastaa paistostemme hämmentämiseen. Em. kokoonpanolla varustettu isompi keitin poltinrasioineen ja kahvoineen painaa 1100 g ja kahvipannulla täydennettynä n. 1300 g.

Poltinrasia ei tarvitse muita huoltotoimenpiteitä kuin ennen retkeä *ohuella puutikulla* suoritetun poltinrasian kaasureikien avaamisen. Pitempään käytetyn polttimen reikien sisäpuolelle saattaa muodostua karstaa, joka vähentää tehoa. Metalliesineillä tehty puhdistus laajentaa vähitellen reiät.

Rasioissa on yleensä säästörengas-sammutin, jolla voi säätää liekin tehoa ja sammuttaa keittimen. Pakkaskeleillä rasian pohjaan voi liittää esilämmittimen, joka lisää keittimen tehoa ja syttymistä, mutta tuikkukynttiläkin ajaa saman asian.

Poltinrasia, kahva ja kosteudelta suojatut tulitikut olisi hyvä säilyttää kangaspussissa keittimen sisällä, jolloin alumiini ja messinki eivät pääse kosketuksiin keskenään eikä keitin kolise.

Polttoaineena keitin käyttää talousspriitä eli Sinolia tai Marinolia. Jälkimmäinen on alun perin kehitetty paineella toimiviin spriikeittimiin ja nokeaa kattiloita jonkin verran vähemmän. Kovilla pakkasilla olisi hyvä pitää pieni pullo polttoainetta vaikkapa makuupussissa, koska esimerkiksi parinkymmenen asteen pakkasella sprii syttyy jo paljon huonommin. **Spriipolttimessa ei pidä käyttää polttogeeliä, koska se karstoittaa ja tukkii kaasuuntumisreiät.**

Trangiaan sopii Primuksen nestekaasupoltin, jossa on portaaton tehon säätö. Se toimii joko Butaani tai Propaani/Butaani kaasuseoksella. Seoskaasu sopii käytettäväksi kylmemmillä säillä mm. syysvaelluksilla. Kovilla pakkasilla kaasupoltin ei kuitenkaan enää toimi täysitehoisesti.

Käytettäessä spriipoltinta pidetään alemman tuulisuojan rei' itys tuulta vasten ja kaasupoltinta käytettäessä tuulen alapuolella, koska kova virtaus ilmarei'istä saattaa sammuttaa kaasuliekin.

Keittimen käytössä on huomioitava, että sitä ei kolhita, koska tuulisuojat ja poltin eivät silloin asetu kunnolla paikoilleen.

Kaasupoltinta käytettäessä on erittäin tärkeää, että kaasusäiliö pidetään pystyasennossa irrottamisen tai kiinnittämisen aikana. Nestemäisestä polttoaineesta tulee tilavuudeltaan 250 kertainen määrä kaasua, ja jos säiliö pidetään alaspäin, virtaa löystyneistä kierteistä nestettä paineella ulos, ja kaasuuntuu hetkessä, aiheuttaen räjähdyksen, jos läheisyydessä on jokin syttymislähde. Usein pidetään kaasusäiliötä kyljellään, jolloin kaasu on polttimen letkussa nesteenä. Siitä seuraa, että suljettaessa polttimen venttiili, palaa keitin vielä jopa yli minuutin ajan.

Hyvin suositeltavana pidän aluslevyä keitintä käytettäessä. Siihen sopii vaikkapa A4-kokoinen vanerinpala, johon on liimattu pienet puupalat ankkuroimaan keitin. Sillä estetään alustan syttymisen vaara ja keitin saadaan pysymään tukevasti paikoillaan. Avoliekkistä spriipoltinta ei missään tapauksessa pidä käyttää teltan sisällä, koska pienenkin tönäisyn aiheuttama tulipalo on erittäin vaarallinen, sillä spriin liekki on melko näkymätön, ja palo saattaa olla jo huomattavasti levinnyt ennen kuin se havaitaan.

OPTIMUS

Optimuksen keittimistä sopivat parhaiten vaelluskäyttöön 111 Hiker ja 11 Explorer-mallit. Ne ovat molemmat monipolttoainekeittimiä, joissa käytetään erillisiä virtauksensäädin-"hylsyjä" eri polttoaineille. Keittimet toimivat valopetroolilla, bensiinillä ja spriillä. Ne tarvitsevat myös esilämmityksen, mikä tapahtuu spriillä polttimen alaosassa olevassa kupissa. Siinä on palamatonta "vanua", johon esilämmityssprii imeytyy eikä siten läiky.

Keittimiä paineistettaessa tuetaan sitä polttoainesäiliöstä, etteivät rakenteet vääntyile. Portaaton liekinsäätö monipuolistaa keittimien käyttöä. Käännettäessä säädintä tarpeeksi vastapäivään työntyy neula esiin ja puhdistaa suuttimen. Keittimen toimiessa neula saa vain piipahtaa yläasennossa, ettei se sula ja mene käyttökelvottomaksi.

Keittimet sytytetään seuraavasti: Ensin paineistetaan polttoainesäiliö. Sen jälkeen pannaan esilämmitysneste kuppiinsa ja sytytetään. Tulen hiipuessa avataan liekinsäädintä vastapäivään kiertämällä ja sytytetään keitin. Esilämmitys on tehtävä huolella, jotta heti ensi kerralla saadaan keitin syttymään kunnolla. Muuten sitä joudutaan jäähdyttämään ennen uutta yritystä ja varsinkin kylmissä oloissa odottavan aika on pitkä.

Käytettäessä keittimiä teltassa jopa 6 tuntia vuorokaudessa keittämiseen, varusteiden kuivatteluun ja lämmittämiseen, kuluttavat ne polttoainetta 6-7 dl.

Tukeuduttaessa talvivaelluksilla yksinomaan edellä mainittuihin keittimiin pitäisi mukana olla ainakin seuraavat varaosat: Neula, suutin, venttiilikaran grafiittitiiviste ja täyttökorkin tiiviste. Liekinsäätimen rakenne on sellainen, että sen avulla saadaan kaikki em. osat vaihdettua. Ennen vaellusta on kaiken varalta opeteltava tunnistamaan erilaisten toimintahäiriöiden syyt.

Hiker on laatikkomainen ja avattuna heti käyttövalmis, kun taas Explorer tarvitsee erillisen polttoainepullon pumppuineen, johon polttimen letku kiinnitetään. Hiker painaa 1500 g ja Explorer n. 550 g.

Yksinäinen vaeltaja voi mainiosti käyttää myös pienempiä 8R Hunter ja 123R Svea-malleja, jotka toimivat lyijyttömällä bensiinillä. Svea painaa 550 g ja Hunter 600 g. Viimemainittu on myös laatikkomainen ja avattuna toimintavalmis.

Hiker ja Explorer soveltuvat varovaisuutta noudattaen käytettäväksi myös teltassa edellytyksin, että niissä käytetään valopetroolia poittoaineena, joka ei muodosta useimmiten vallitsevissa lämpötiloissa räjähdysaltista höyryilmaseosta.

Keitinmalleihin on itse rakenneltava kunnollinen tuulisuoja. Niissä on myös syytä käyttää aluslevyä, koska pohjarakenteet lämpenevät melkoisesti käytössä.

POLTTOAINEISTA

Turvallisuuden kannalta tärkein polttoaineiden ominaisuuksista on Leimahduspiste, jolla tarkoitetaan sitä alinta lämpötilaa, jossa nesteen pinnasta normaali-ilmanpaineessa erottuu niin paljon höyryä, että se muodostaa syttyvän höyryilmaseoksen, kun se saa liekkikosketuksen.

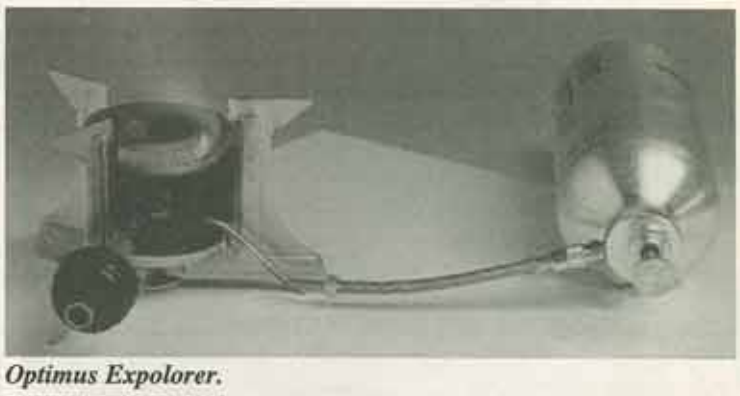
Valopetroolilla se on + 30 - +55 astetta, bensiinillä -25 - -40 astetta ja spriipohjaisilla polttoaineilla +l - +14 astetta. Valopetrooli on näin ollen turvallisin polttoaine, koska se ei höyrysty normaaleissa käyttölämpötiloissamme.

Keitin, jonka ilmoitetaan toimivan petroolilla, toimii yleensä myös lamppuöljyllä, joka on hajuttomampaa. Nykyisin on saatavissa parafiinipohjaisia lamppuöljyjä. Ne ovat "puhtaampia" tuotteita, joiden sopivuus olisi todettava. Kokeiltaessa keitin esilämmitetään normaaliin tapaan ja jos se toimii virheettömästi, voidaan kyseistä lamppuöljyä käyttää.

Erityisesti on huomattava, että alumiiniastioita ei pidetä tyhjinä liekin yllä. Alumiinin sulamispiste on +658 astetta Celsiusta ja muutamia liekkien huippulämpötiloja mainitakseni se on bensiinillä n. +950, petroolilla +800, denaturoidulla spriillä, puulla ja tulitikun liekillä + 1000 sekä paperilla + 1050 astetta. Paineella toimivissa bensiini- ja petroolikäyttöisissä keittimissä se on n. +l350 astetta.

Seuraavassa lehdessä esitellään MSR, Primus ja Sigg -merkkisiä keittimiä.

Kyösti Lamminjoki

Optimus Expolorer.

Optimus Hiker.

Trangia kaasupolttimella.

Trangia spriipolttimella.

Tunturiladun susiaiset ja syyskokous

2.- 4. 10. 1998 Saukkovaaran hiihtokeskuksessa Ristijärvellä

Ohjelma:

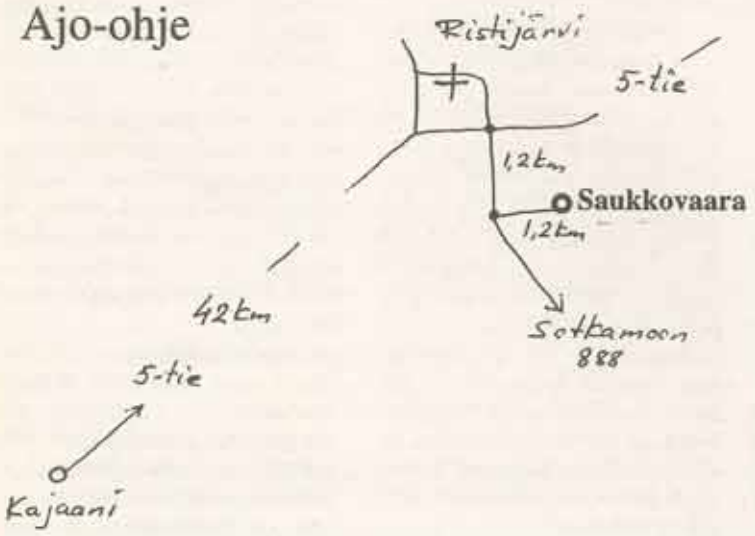
Perjantai 2.10.	16.00	Kanslia avataan, ilmoittautuminen, majoittautuminen, iltanuotio
Lauantai 3.10.	Kanslia avoinna	
	7.00-	Aamupala
	9.00	Luontopolku avataan
	11.00	Viirinnosto
	11.30-	Lounas
	14.00	Vuosikokous
	16.00-	Päivällinen
	19.00-	Susivihkiäiset, illanvietto, arpajaiset, iltalaulut, yönuotio ym.
Sunnuntai 4.10.	Kanslia avoinna	
	7.00-	Aamupala
	9.30	Luontopolku suljetaan
	10.00	Luontopolun palkintojen jako
	10.30	Susikokous ja susilounas
	n. 12.00	Viirinlasku
	14.00	Kanslia suljetaan

Maksut:
Osallistumismaksu on 50 mk/henkilö sisältäen telttapaikan, susiaistunnuksen, susiaisohjelman ja tulokahvin.
Majoituksessa lattiapaikka on 10 mk/henkilö.
Sisämajoitusvaihtoehdot: 6-hengen hirsimökit 4 kpl a' 300 mk/vrk sisältäen liinavaatteet, hotellihuone 2 hh 7 kpl a' 230 mk/vrk ja 4 hh 2 kpl a' 400 mk/vrk, lisävuode 70 mk/vrk, sisältäen liinavaatteet ja aamupalan@ sekä kaksio 6 hengelle 300 mk/vrk *sisältäen liinavaatteet*.
Asuntovaunupaikka 50 mk/vrk + sähkö 20 mk/vrk.
Tarvittaessa sisämajoitustilaa löytyy kaikille.
Majoituksen, lukuunottamatta lattiapaikkaa, jokainen varaa itse suoraan Saukkovaaran Hiihtokeskuksesta.
Ateriamaksut: perjantaina iltapala 30 mk/henkilö, lauantaina ja sunnuntaina aamupala 25 mk/henkilö lounas 40 mk/henkilö, päivällinen 60 mk/henkilö.
Ilmoittautumiset: 15.9.1998 varsinkin majoitusvaraukset
Anja Mustonen Erätie 20 as, 15 87200 Kajaani puhelin 08-627 946 tai
Raimo PahkalaHonkakatu 10, 87100 Kajaani puhelin 08-637 009
Majoitusvaraukset suoraan Saukkovaaran Hiihtokeskus puhelin 08-681 197.

Tervetulloo

Tunturikerho OKTA

Ajo-ohje

RUSKAVAELLUS LAPPIIN

Kesä on ohitse kohta, mutta monella on loma vielä edessä.
Ruskavaellukselle Lappiin on Kavtsin porukka lähdössä.
Menemme sinne omalla bussilla.
Lähtö Helsingistä pe 3.9.-98 n. klo 18.00
Ajoreitti:
Helsinki - Tampere - Jyväskylä - Rovaniemi - Kiilopää - Ivalo - Susi-Talas
Mukaan mahtuu vielä muitakin halukkaita reitin varrelta.
Lisätietoja antaa ***Juhani Greinert puh. iltaisin 09-3515156***

RETKIMUISTIO

1998

5.-12.9.	Njealljen kerhoviikko Susi-Kiisalla
5.-12.9.	Kuovzan kerhoviikko Susi-Talaksella
12.-19.9.	Login kerhoviikko Susi-Kiisalla
12.-19.9.	Vihttan kerhoviikko Susi-Talaksella
13.9	Njallan puutalkoot Susi-Kyrössä
30.9.-4.10.	Njalla Susi-Kiisalla (ks. s. 5)
2.-4.10.	Okta isännöi susiaiset ja syyskokouksen Ristijärven Saukkovaaralla
6-12.12.	Eräretkitoimikunnan vaellus

1999

Tammikuu	Kerhojen toimihenkilöiden koulutustilaisuus Tampereella Kesäpäivät Kumpen isännöiminä

KOKOUSKUTSU

Tunturilatu ry:n syyskokous pidetään Saukkovaaran hiihtokeskuksessa Ristijärvellä lauantaina 3.10.1998 alkaen kello 14.00. Kokouksessa käsitellään sääntöjen 7 §:n syyskokoukselle määräämät asiat.

JOHTOKUNTA

TERVETULOA

Eräretkitoimikunta järjestää

KAAMOSVAELLUKSEN OUNASTUNTUREILLE 6.-12.12.

Lähtö- ja paluupaikkana Susikyrö. Tiedustelut ja ilmoittautumiset Esko Sepponen p. 015 482 941, Väinö Martikainen p. 03 362 1082.

HEIKHAN PÄTKÄT

Aiun Uula

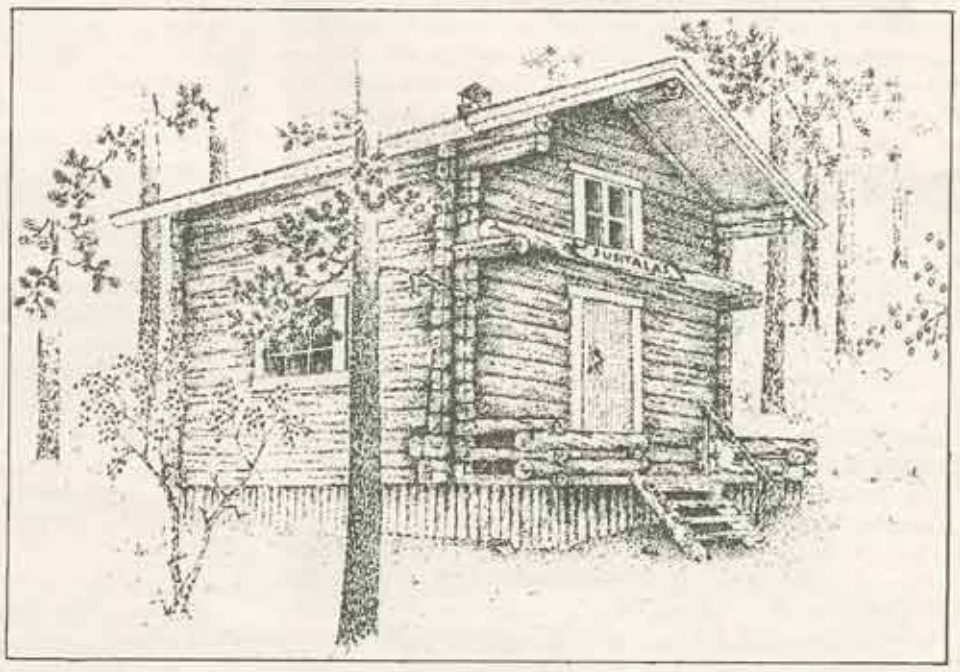
Kanssaihmiset

Kylälle oli poikennut maallikkosaarnaaja, joka piti eräässä talossa herätyskokousta. Illan aiheena oli se, kuinka kuulijakunnan tulisi käyttää jäljellä oleva armonaikansa. Sanomansa hän kiteytti viimein muotoon:

– Rakkaat sisaret ja veljet herrassa Jeesuksessa Kristuksessa. Minä sanon teille rakkaat ystävät, kun te vielä olette täällä ajassa, niin antakaa rakkauden täyttää elämänne ja eläkää jokainen päivänne kuin se olisi elämänne viimeinen.

– Nah, sillon mie killa oisin jo ennen iltaa kuoleman väsyny, kuului tuvan perältä Aiun Uulan kommentti.

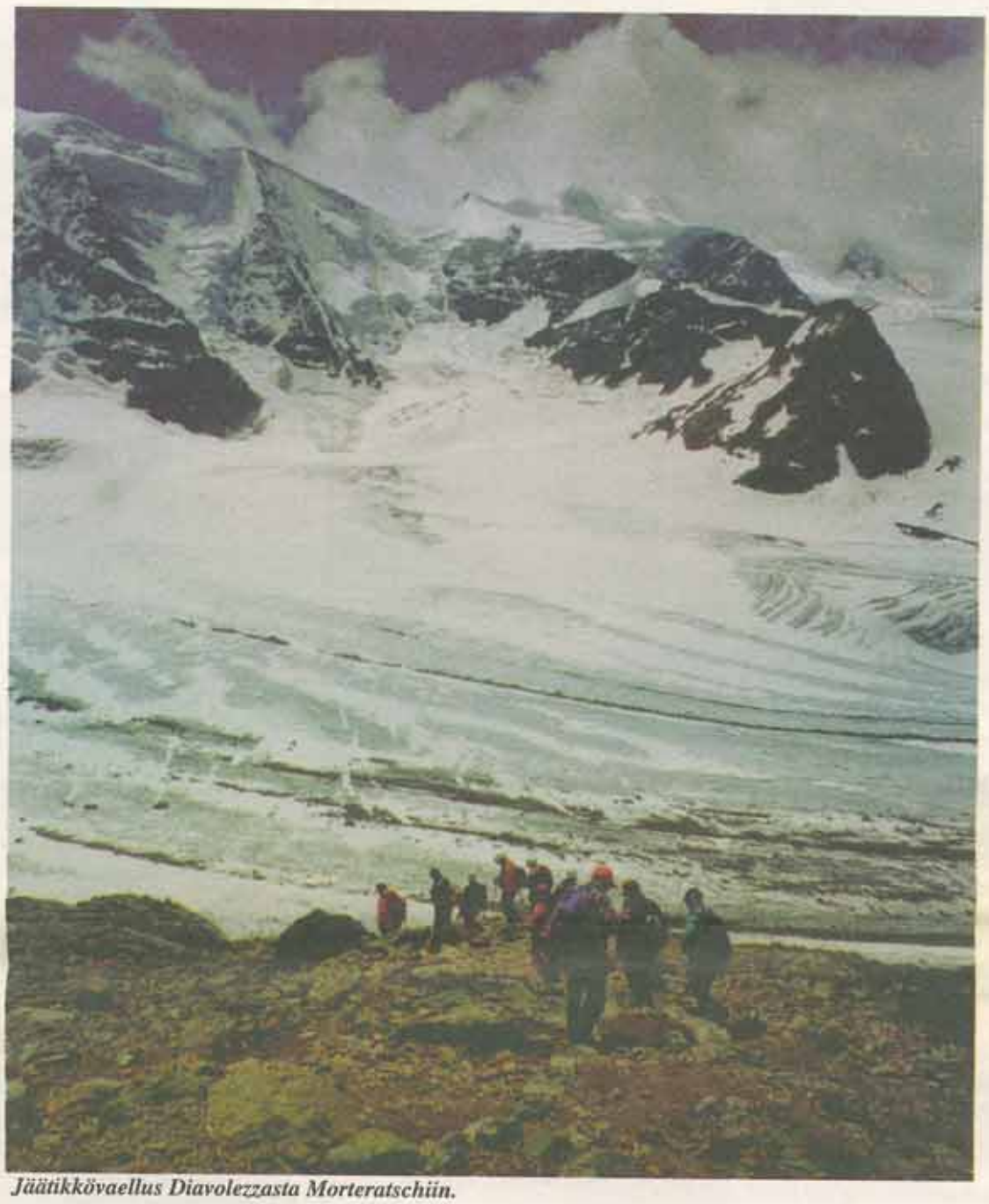
Heikha

SUSITALAS -aiheisia kortteja
voit tilata Terttu Hokkaselta (os. sivu 4), samalla tuet yhdistystä.

Muistikuvia mahtavalta matkalta Engadinassa Sveitsissä

Neljätoista onnekasta savolaista, yhdeksän Njealljesta, yksi Tsietsasta ja kolme Varkauden Ladusta sekä yksi Puijon Ladusta, vakituinen vieraamme, sai viettää seitsemän vaelluspäivää Engadinan (retoromaniaksi Engiadina) upeissa maisemissa kesä-heinäkuun vaihteessa. Retkikohteemme sijaitsee "Euroopan katolla", kotihotellimmekin Zur alten Brauerei Celerinassa Oberengadinissa 1700 m:n korkeudessa.

Jäätikkövaellus Diavolezzasta Morteratschiin.

Leena ja Topi olivat suositelleet alkukesää kukkaloiston vuoksi. Lumen sulettua ylhäällä oli vielä kukkaismattoja, jopa harvinaisia ja suojeltuja lajeja nähtävissä. Alempana vuorten rinteillä sai nautttia kukkaniittyjen väriloistosta. Vaelluspolut risteilivät myös asuttujen kylien halki. Somat, hyvinhoidetut talot siellä täällä latoineen ja karjasuojineen ihastuttivat. Väliin teimme tuttavuutta lehmien kanssa. Mitä suurempi kello lehmän kaulassa, sitä varakkaampi talo. Voi sitä kellojen kilkatusta ja kalkatusta!

Kauniit vanhanaikaiset rakennukset laaksoissa, kukkatarhat ja siistit kasvimaat, iltakellojen soitto varsinkin lauantai-iltaisin, joka kertoi pyhänseudun alkaneen, teki retkeläisiin suuren vaikutuksen. Kylistä pidettiin huolta, mahdolliset rakennusremontit piti tehdä taiten vanhaa säilyttäen. Sisältä saattoi olla vaikka kuinka uudenaikaista, mutta rakennuksen piti näyttää sellaiselta millaiseksi se alunperin oli rakennettu. Sveitsiläiset osaavat hoitaa ympäristöäänkin. Niityt saa niittää vasta heinäkuun puolenvälin jälkeen, jotta niittykasvit ehtivät siementää. Ja onhan kasveja kymmeniä erilaisia!

Nautittavaksi muodostunut retkemme oli erittäin hyvin suunniteltu. Joka päivä läksimme aamiaisen jälkeen eväsrepun kanssa luonnoltaan erilaisiin kohteisiin jako "Postautolla" tai junalla, joka vei polun alkupäähän. Tienviitassa luki, kuinka monta tuntia päivän vaellus kestää. Iltaseitsemältä oli neljän ruokalajin illallinen kotihotellissa. Viikon jokaiselle päivälle oli ohjelmaluonnos huonon sään vaihtoehtoineen.

Aloitimme sunnuntaisen retkemme helppokulkuista hiekka/nurmipolkua lähikaupungin St. Moritzin sekä Silvaplanan kautta Malojaan. Näimme viehättävän talorykelmän Grevasalvasissa ja siellä asuvan talonpoikaisperheen Corettin. Tässä kylämaisemassa on Pikku Heidi filmattu.

Maanantaina läksimme bussilla Bernina-solan läpi Val da Campiin. Korkein kohta lienee ollut yli 2300 m. Täältä saavat alkunsa Rein, Rhone ja Tonava; osa vesistä laskee Po-jokeen. Puuraja vaihtelee 1900-2000 metrissä, valtalajina lehtikuusi. Arve-niminen havupuu alkaa olla vähissä. Sitä näkee enää vain huonekaluina ja talojen sisustuksessa.

Tiistaina oli vuorossa Bergel ja bussimme kulki serpentiinitietä pitkin väliin alas, väliin ylös matkalaisten pidättäessä hengitystään ja osan uskaltamatta katsoa ikkunasta rotkoon. "Turhan pitkä tie näin lyhyelle matkalle", totesi Dinonen ja jännitys purkautui nauruksi. Tällä Vicosopranon-Saglion reissulla saimme ihailla suuria ja kauniita kastanjapuita ja ostaa viehättävästä puodista paikallisten asukkaiden valmistamia tuotteita yrteistä vihanneksiin ja saippuaan.

Keskiviikoksi oli suunniteltu luppopäivä ja osa porukasta lähti St. Moritziin tutustumis- ja ostoskierrokselle, mutta onneksemme isännät ja emännät veivät halukkaat lähikaupungin Pontresinan miltei pääkadun tuntumassa olevalla "nojatuoliradalla" panoraamavaellukselle. Pääteaseman jälkeen vaelsimme murmeleiden leikkiä seuraten ja harvinaisia kasveja ihaillen näköalakahvilaan (2500 m), jonka suojissa nautimme kahvista ja mahdottoman suurista omena- ja aprikoosipiirakoista upean maiseman lisäksi. Pirteä ja palvelualtis emäntä tuo kuulemma tarjottavat mukanaan repussa, suuremmat ja raskaammat tavarat tuodaan helikopterilla. Miellyttävämpää palvelua tuskin näkee!

Torstaiaamuna ei ollut aamiaista, evästeivät kuitenkin, mutta sen korvasi junamatkan jälkeen runsas brunssi Alp-Schaukäserei Morteratschissa eli alppijuustolassa, jossa valmistetaan juustoa perinteisesti avotulella vierailijoiden nähden ja jopa halukkaiden osallistuessa juustonvalmistukseen. Tämän berniläisen juustosuvun nuorin vesa oli opetellut juustonvalmistusta ja kokemuksemme mukaan jo oppinutkin. Pihapiiriin oli katettu suuret pöydät ja saimme maistella lähes 20 juustolaatua kahvin, teen tai kaakaon ja erilaisten leipien kera hedelmistä, jogurtista, myslistä yms. puhumattakaan. Näillä eväillä jaksoimme sitten jatkaa matkaa ja nousimme hissillä (120 henkeä/hissi) 3000 m korkeuteen laskeutuaksemme sitten jäätikölle oppaamme Sino Paganinin opastuksella. Matkasauva, huulipasta, aurinkolasit ja alppikengät jos puuttuivat, jäätikölle ei ollut asiaa. Neljän tunnin elämyksen jälkeen saimme oppaalta kehut hyvästä vaelluksesta, johon hän tietysti itsekin oli osallisena.

Jokaisen päivän päätteeksi totesimme päivän olleen parhaan siihenastisista, mutta perjantaisen Guardan historiallisessa retoromanialaisessa kylässä käynnin jälkeen pääsimme nauttimaan esitteen mukaan "kuninkaina ja kuningattarina" Engadin Bad Scualissa lumihuippuisten vuorten ympäröimässä ulkoilmakylpylässä lämpimistä, kylmistä, mineraalivesi- ym. kylvyistä kaiken kauniin kokemamme jälkeen. Vaelluspäivien rasitykset, jotka jo hyvin nukuttujen öidenkin jälkeen tuntuivat haihtuneen, jäivät pian unholaan uusien elämysten tieltä.

Fyysisen rasituksen jälkeisen mielihyvän lisäksi isännät huolehtivat myös henkisestä huollosta ja olivat järjestäneet käynnin ja edesmenneen taitelijan Mili Weberin nyt jo museoidussa viehättävässä taitelijakodissa, jonka hänen arkkitehtiveljensä oli suunnitellut. Mili asui yksinään luonnon keskellä ympärillään metsän eläimet. Tämä kaikki näkyi hänen tuotannossaan. Koko koti oli koristeltu maalauksin kattoa myöten. Kasvit ja eläimet saivat lapsenkasvot. Hän eleli erakkona käyden joka toinen päivä lähikylässä ostoksilla. Kesyyntyneet kauriit ja linnut, joista hän usein huolehti, söivät hänen käsistään. Muutama valokuva sen todistaa. Hänen sisarpuolensa oli muotokuvamaalari, joksi Milikin ensin aikoi, mutta suuntautui myöhemmin kuvaamaan kasveja ja eläimiä. Viehättävä vanha rouva esitteli eläytyen Mili Weberin elämää ja tuotantoa ja lopuksi saimme ostaa muistoksi maalauksista tehtyjä postikortteia. Ne, jotka eivät olleet mukana (vain 9 henkeä sopi esittelyyn), saivat emännältämme Christineltä kortin muistoksi.

Vielä oli käymättä matkamme tähän asti korkeimmalla vuorella, jonka huippu Corvatsch (huoneemme nimi), ylsi 3451 metriin. Seisoimme mukavasti uudenaikaisessa hississä ja vaihdoimme toiseen ennenkuin olimme perillä 3303 metrissä. Joku huimapää näytti jatkavan jalan ylemmäs, mutta jostain syystä maltoimme mielemme ja vain ihailimme maisemia aurinkoisessa säässä. Oli viileää ja lumi häikäisi. Paluumatkasta osan laskeuduimme hissillä, mutta lopun matkasimme jalan ja pysähdyimme kahville Hahnensee-nimisen pikkuruisen järven rannalle, josta jyrkähkö polku toi St. Moritziin. Tienvarrella seurasimme rullaluistelumaratonia, johon osallistui yli 4000 henkeä. Näky oli henkeäsalpaava, kun luistelijat kiisivät tien viertä pitkin matomaisesti. Eivät kaikki kilpailleet, osanottajissa oli myös retkiluistelijoita. Hophop-huudoin kannustimme luistelijoita heidän pitkällä matkallaan.

Lauantai 5.7. olikin ja kotimatkapäivä ja nousimme aamukuudelta junaan Celerinan asemalta ja matkasimme kapearaiteisella kohti Zürichiä ja lentoa kotimaahan. Kotona sitten mietinkin, oliko muu maa mansikka vai mustikka, olivathan maisemat niin mahtavan kauniita ja ihmiset ystävällisiä. Kaunista kesääkin kesti sen Sveitsissä olomme ajan ja kotona, kaikki sen tietävät, kunnon kesää tuskin on ollut.

Matkan järjestäjänä Sveitsissä oli vasta eläkkeelle siirtynyt ammattisotilas, eversti evp., reipas ja aina iloinen Ernst, joka nykyään mielellään järjestää senioriretkiä. Mukana oli myös hänen viehättävä sairaanhoitajavaimonsa Christine sekä tulkkina mainio jutunkertoja, suomalainen Jukka-Pekka apunaan sydämellinen Erika-vaimo, joka toimi peräpään valvajana ja kasvientuntijana. Huomaavaiset isäntäpariskunnat huolehtivat hyvinvoinnistamme pienimpiä yksityiskohtia myöten. Matkajärjestelyjen täsmällisyyttä ja sujuvuutta voi vain ihailla.

Matkaa muisteli
njealljeläinen **Leila**